

Subsidies vergaren, op kosten besparen?

Een onderzoek door de Rekenkamercommissie Enschede naar ontvangen subsidies

Eindrapport

Colofon:

Bongers Onderzoek & Advies, Ruysdaelhof 12 Baarn
www.bongersonderzoekadvies.nl

Status: definitief

Versie: publicatieversie

Datum: 5 november 2019

Opdrachtgever: Rekenkamercommissie Enschede

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld

Inhoud

Samenvatting	3
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding	4
1.2 Onderzoekopzet	4
1.3 Leeswijzer	5
2. Algemeen	6
2.1 Wat zijn ontvangen subsidies?	6
2.2 Bureau Subsidies gemeente Enschede	6
2.3 Plaats in de organisatie van Bureau Subsidies	7
2.4 Gesprekspartners van Bureau Subsidies	8
2.5 Informatievoorziening aan College en Raad over activiteiten Bureau Subsidies	9
2.6 Vergelijkbare bureaus in andere gemeenten	9
3. Onderzoeksresultaten	10
3.1 Inleiding	10
3.2 Samenvatting bevindingen cases	10
3.3 Beantwoording onderzoeksvragen	12
4. Conclusies en aanbevelingen	21
4.1 Conclusies	21
4.2 Aanbevelingen	22
Bijlage 1: Onderzoeksverantwoording	23
Bijlage 2a: Europese subsidie voor de Arbeidsmarktregio Twente 2014-2016	26
Bijlage 2b: De Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente	32
Bijlage 2c: De fietssnelweg F35	35
Bijlage 2d: Positionering van wijkverpleegkundigen	38
Bijlage 2e: Subsidies uit het INTERREG V-A Kaderprogramma	41
Bijlage 3: Totaaloverzicht aangevraagde, verleende en vastgestelde subsidies, de “subsidimeter”	46

Samenvatting

In opdracht van de rekenkamercommissie Enschede is in de zomer van 2019 onderzocht in hoeverre de gemeente Enschede in de periode 2014-2020 gebruik maakt van regionale, provinciale, landelijke en Europese subsidiefondsen. Daarbij werd in kaart gebracht in hoeverre de daarmee gefinancierde projecten bijdragen aan het realiseren van gemeentelijke beleidsdoelstellingen en wat daarover binnen de gemeente bekend is.

Het onderzoek bestond uit een uitgebreide dossierstudie en 11 diepte-interviews. Ook werden 5 casussen ter illustratie uitgewerkt. De casusbeschrijvingen zijn alle als bijlage bij het rapport gevoegd (zie de bijlagen 2a tot en met 2e).

Uit het onderzoek blijkt dat de gemeente Enschede in de periode vanaf 1 januari 2014 voor circa € 72 miljoen aan subsidies heeft aangevraagd. Van alle aangevraagde subsidies werd € 53 miljoen daadwerkelijk verleend (74%). Het gemeentelijke Bureau Subsidies speelde daarbij een belangrijke, zo niet cruciale rol en de kosten van dit bureau zijn relatief gering ten opzichte van de verleende subsidies.

Met de ontvangen subsidies werd een groot palet aan uiteenlopende projecten (mede) gefinancierd. Voor de raad is het echter niet inzichtelijk in welke gesubsidieerde projecten reguliere activiteiten worden uitgevoerd en in welke niet. Daarmee ontstaat er ook onduidelijkheid over de cofinanciering (de verplichte bijdrage die de gemeente zelf moet doen aan gesubsidieerde projecten). Ook is voor de raad niet inzichtelijk of de projecten daadwerkelijk bijdragen aan het realiseren van gemeentelijke beleidsdoelstellingen.

De conclusies van het onderzoek vindt u in paragraaf 4.1 van dit rapport.

Op basis van de conclusies, worden in paragraaf 4.2 zes aanbevelingen gedaan ter (verdere) verbetering.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Jaarlijks maken voorzitter en onderzoeksmanager van de Rekenkamercommissie Enschede een ronde langs de fractievoorzitters om suggesties voor te onderzoeken onderwerpen op te halen. Uit deze suggesties heeft de Rekenkamercommissie een keus gemaakt voor het onderwerp “ontvangen subsidies”

De onderzoekbehoefte van de raad op dit onderwerp kwam onder meer voort uit de vraag hoeveel subsidiegeld er wordt binnengehaald, wat de gemeente er mee doet, en wat de effectiviteit van de subsidies is.

1.2 Onderzoeksopzet

De onderzoekswerkzaamheden werden in opdracht van de Rekenkamercommissie in de periode juni tot en met begin september 2019 uitgevoerd door Katja Bongers, van onderzoeksbureau Bongers Onderzoek & Advies.

De centrale vraag voor het onderzoek luidt:

In hoeverre maakt de gemeente Enschede in de periode 2014-2020 gebruik van financiële middelen uit regionale, provinciale, landelijke en Europese subsidiefondsen en in hoeverre dragen de daaruit gefinancierde projecten bij aan het realiseren van de gemeentelijke inhoudelijke beleidsdoelstellingen?

Het onderzoeksrapport is gebaseerd op feitenmateriaal dat hoofdzakelijk werd verzameld met een dossierstudie. Daarnaast werden 11 interviews gehouden.

In opdracht van de Rekenkamercommissie werden er ook 5 cases uitgewerkt. Deze 5 cases zijn geen statistisch verantwoorde steekproef uit het totaal van alle ontvangen subsidies. Maar de uitwerking van deze 5 cases illustreert de dagelijkse uitvoeringspraktijk. De bevindingen uit deze cases zijn bedoeld om in het rapport concrete voorbeelden te kunnen noemen. Daarbij is zoveel mogelijk spreiding aangebracht over de beleidsterreinen van de gemeente Enschede, de herkomst van de subsidies en tussen grote en kleine subsidies. De uitwerking ervan vindt u in bijlage 2 bij dit rekenkamerrapport. Het betreft de volgende cases:

1. De subsidie uit het Europees Sociaal Fonds voor de Arbeidsmarktregio Twente 2014-2016;
2. De Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente (OANT);
3. De Fietssnelweg F35 (tracé Spoordijkstraat/Tubantiasingel - Station Enschede CS);
4. WMO-subsidie voor de positionering van wijkverpleegkundigen uit 2014;
5. De groep relatief kleine subsidies uit het Europese INTERREG V-A Kaderprogramma.

Het onderzoek heeft betrekking op de periode vanaf 1 januari 2014. Deze periode is gekozen omdat vanaf die datum de nieuwe subsidieperiode startte voor Europese subsidies (met nieuwe voorwaarden) en dat met deze maar ook andere subsidies (bijvoorbeeld van de provincie)

inmiddels activiteiten zijn uitgevoerd of zijn afgerond. De onderzoekswerkzaamheden zijn afgerond in de eerste week van september 2019. De laatst beschikbare gegevens over ontvangen subsidies in de onderzoeksperiode zijn die per 22 juli 2019. Gegevens over ontvangen subsidies van na die datum zijn niet meegenomen in het onderzoek.

1.3 Leeswijzer

De hoofdtekst van dit rapport is zo beknopt mogelijk gehouden, zodat de lezer snel een indruk krijgt van de bevindingen, conclusies en aanbevelingen. Dat betekent niet dat detailinformatie is weggelaten. Deze informatie is namelijk als verantwoording en voor de in de details geïnteresseerde lezer verwerkt in de bijlagen bij dit rekenkamerrapport. De indeling is als volgt:

- In hoofdstuk 2 vindt u een beschrijving van de dagelijkse uitvoeringspraktijk rond ontvangen subsidies bij de gemeente Enschede. Er is namelijk enige voorkennis nodig om de antwoorden op de onderzoeksvragen goed te kunnen begrijpen en te kunnen plaatsen in hun context.
- In hoofdstuk 3 worden de door de rekenkamer gestelde onderzoeksvragen beantwoord.
- In hoofdstuk 4 worden op basis van het onderzoek conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan.
- In de bijlagen vindt u achtereenvolgens:
 - De onderzoeksverantwoording;
 - De uitwerking van de cases;
 - Een totaaloverzicht van aangevraagde, verleende en vastgestelde subsidies in de onderzoeksperiode.

2. Algemeen

2.1 Wat zijn ontvangen subsidies?

Voor het begrip “ontvangen subsidies” wordt in dit onderzoek aangesloten bij de criteria zoals genoemd in artikel 4:21 van de Algemene wet bestuursrecht. Er is sprake van een door de gemeente Enschede ontvangen subsidie als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- ✓ Het gaat om een aanspraak op financiële middelen (het gaat dus om geld, niet om ontvangen goederen of diensten);
- ✓ Deze financiële middelen worden aan de gemeente Enschede verstrekt door een bestuursorgaan (dus niet door bijvoorbeeld een bedrijf);
- ✓ Met die financiële middelen moeten bepaalde activiteiten van de gemeente Enschede of haar partners (mede) worden bekostigd;
- ✓ Enschede mag met de subsidie geen goederen of diensten leveren aan het bestuursorgaan dat de subsidie verstrekt (dan zou er immers sprake zijn van inkoop/verkoop en daarvoor gelden andere wettelijke bepalingen).

“Subsidie” is juridisch een materieel begrip. Dat wil zeggen: als iets voldoet aan de criteria uit de Algemene wet bestuursrecht zoals hiervoor opgenoemd dan is het een subsidie. Dat is ook zo als het anders wordt genoemd. Omgekeerd: als iets subsidie wordt genoemd maar het voldoet niet aan een of meer van de criteria, dan is het geen subsidie.¹

In de Algemene wet bestuursrecht wordt ook een aantal termen genoemd die van belang zijn voor een goed begrip van dit rapport. Dat zijn vooral de twee termen die samenhangen met de aanvraag en de afrekening:

1. Subsidies kunnen worden aangevraagd en als de subsidiegever akkoord is met de aanvraag, dan worden ze **verleend** en wordt in de regel een deel van de subsidie als voorschot aan de gemeente uitbetaald;
2. Pas bij de afrekening wordt vastgesteld of de subsidie ook is gebruikt voor uitvoering van de activiteiten waarvoor hij werd verleend en of alle subsidievoorwaarden werden nageleefd. De subsidie wordt bij de afrekening dan ook formeel **vastgesteld** door de subsidieverlener. De vaststelling kan gelijk zijn of lager dan de verlening. In dat laatste geval moet in de regel de eventueel te veel voorgeschoten subsidie door de gemeente terug worden betaald aan de subsidiegever.

2.2 Bureau Subsidies gemeente Enschede

In 1994 besloot het college tot extra inzet van menskracht. Die was “noodzakelijk om optimaal rendement te kunnen halen uit de diverse externe financieringsstromen, zowel de reguliere als de eenmalige”. Dat was de feitelijke start van het Bureau Subsidies.² Medewerkers van dit bureau hebben als taak zoveel mogelijk subsidies te vergaren en beheren die bijdragen aan de doelen van de organisatie, zodat met een krappe begroting toch zoveel mogelijk beleidsdoelen van de gemeente kunnen worden gerealiseerd.

¹ In dit onderzoek is ervoor gekozen om de lijst aan te houden van alle bedragen die onder de noemer “subsidie” werden ontvangen, zoals door de ambtenaren aangeleverd ten behoeve van het rekenkameronderzoek en zo nodig toe te lichten waar er strikt genomen geen sprake is van subsidies.

² B&W-besluit 18 januari 1994.

Er werken tegenwoordig in totaal 6 medewerkers bij dit bureau, namelijk 3 subsidie-adviseurs, 2 beheerders en 1 medewerker die (in opdracht van Netwerkstad Twente) het beheer en de administratie over het subsidieprogramma en het beschikbaar budget doet voor de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente (OANT). Niet alle medewerkers van het subsidiebureau werken fulltime. In totaal is de huidige bezetting 5,17 fte³.

De werkverdeling tussen subsidieadviseur en -beheerders is als volgt:

- Subsidieadviseurs scannen de subsidiemogelijkheden voor activiteiten, zoeken contact met de subsidiegever en intern met de (beoogde) projectleider en bespreken met alle direct betrokkenen de mogelijkheden van financiering, subsidiëring en voorwaarden. Ook schrijven zij samen met de desbetreffende projectleider op basis van alle informatie die zij over het project verzamelen de subsidieaanvraag. Nadat de subsidiebeschikking is ontvangen waarin de subsidie wordt verleend, dragen zij het dossier over naar de beheerders. De subsidieadviseurs betrekken de subsidiebeheerders daarbij indien nodig.
- De subsidiebeheerders inventariseren alles wat nodig is om aan de subsidievoorwaarden te voldoen en verzamelen lopende het project alle informatie om tijdig aan alle rapportageverplichtingen te voldoen (tussenrapportage, opgave van kosten, eindrapportage, zo nodig controleverklaring etc.). Lopende het project monitoren zij ook de inhoudelijke voortgang, soms gaan zij op locatie kijken. Zij stellen samen met de desbetreffende projectleider de tussen- en eindrapportages op die moeten worden ingediend bij de afrekening met de subsidiegever, zodat de subsidie kan worden vastgesteld. De subsidiebeheerders betrekken de subsidieadviseurs daarbij indien nodig.

Hoewel het functioneren van Bureau Subsidies en haar medewerkers geen object van dit rekenkameronderzoek was, werden via deze medewerkers veel dossierstukken opgevraagd en is tijdens het onderzoek veel gesproken met medewerkers van Bureau Subsidies. Zo ontstond een goed beeld van de werkwijze en de professionaliteit van de medewerkers. Op grond van een vergelijking met eerdere rekenkameronderzoeken op het terrein van subsidies, is dit beeld positief: de medewerkers van Bureau Subsidies zijn uitstekend op de hoogte van de diverse subsidiemogelijkheden, faciliteren het aanvragen en afrekenen van de subsidies en attenderen hun collega's bij beleidsafdelingen proactief op de mogelijkheden. Het Bureau Subsidies kan het college ook goed op de hoogte houden van de mogelijkheden.

Alle correspondentie met betrekking tot de subsidies verloopt in principe via Bureau Subsidies. Per project (de gesubsidieerde activiteiten worden altijd in een project uitgevoerd) wordt door het subsidiebureau een dossier bijgehouden.

2.3 Plaats in de organisatie van Bureau Subsidies

Het subsidiebureau is een “zelforganiserend” team dat tot 1 mei 2019 onderdeel was van de Concernstaf en vanaf 1 mei 2019 van het Cluster Advies van het programma DFB (Dienstverlening, Financiën, Bedrijfsvoering). Dat betekent dat de medewerkers zelf de werkzaamheden plannen en verdelen, jaar- en werkplannen maken en ook jaarverslagen opstellen en rapporteren aan het afdelingshoofd Communicatie, Subsidies en Serviceplein.

³ Fulltime equivalent.

2.4 Gesprekspartners van Bureau Subsidies

Medewerkers van Bureau Subsidies onderhouden vooral veel contact met subsidiegevers en met de inhoudelijk projectleiders en beleidsadviseurs (de ambtenaren die aan de uitvoering van de activiteiten leiding geven). Rechtstreekse contacten met het college, individuele wethouders of raadsleden zijn er vanuit Bureau Subsidies nagenoeg niet.

Er is eigenlijk alleen contact met een wethouder als dat voor het (subsidie)project van belang is. Incidenteel moet er een raadsvoorstel worden opgemaakt waarin wordt aangetoond aan de subsidiegever dat de gemeente kosten maakt. Zo werd tijdens de interviews de zogenoemde bommenregeling van BZK genoemd, waarbij gemaakte kosten voor het ruimen van explosieven gedeeltelijk worden vergoed door het Rijk. Daarvoor moet een raadsvoorstel worden opgesteld en daarvoor hebben de medewerkers van Bureau Subsidie contact met de wethouder.⁴ Maar meestal wordt er geen apart raadsvoorstel gemaakt voor gesubsidieerde projecten of voor de inzet van gemeentelijke middelen -de “cofinanciering”- daarbij (daarover meer in hoofdstuk 3, bij de beantwoording van de onderzoeksvragen).

Sinds de nieuwe EFRO⁵-periode is er nauwelijks contact meer vanuit Bureau Subsidies met de zogenoemde “managementautoriteit” Oost Nederland (deze is ondergebracht bij de provincie Gelderland en voert namens de EU de EFRO-subsidieregeling voor heel Oost-Nederland uit). Sinds 2014 zijn gemeenten geen primair begunstigde van EFRO gelden meer (ze kunnen wel als proeftuin fungeren om innovaties in de praktijk te brengen). De gemeente Enschede heeft – net als de meeste andere steden - daar geen gebruik van gemaakt.

Wel zijn er goede contacten met de provincie Overijssel (als zelfstandige, grote subsidiegever), het INTERREG-secretariaat in Gronau (deze voert namens de EU de INTERREG V-A-subsidieregeling uit) en met betrokken partners in de stad (corporaties, ROC Twente, Saxion Hogeschool, Universiteit Twente en tal van maatschappelijke organisaties zoals de Stichting Enschedese Speeltuinen (SES), wijkraden en dergelijke). Verder is er regelmatig overleg met subsidieadviseurs van andere gemeenten in de regio Twente (SAT). In de overleggen van het SAT vindt vooral kennisuitwisseling plaats. Enschede en Hengelo trekken de kar, simpelweg omdat die een eigen subsidiebureau hebben met medewerkers die zich uitsluitend met het verwerven van subsidies bezighouden. Voor de deelnemers uit andere (kleinere) gemeenten is dit slechts één van hun taken.

Verder participeert Bureau Subsidies in de ambtelijke Werkgroep Externe Oriëntatie van de gemeente Enschede zelf. Deze werkgroep komt maandelijks bijeen en dan worden de belangrijkste beleidsdossiers en de ontwikkelingen besproken, met het oog op externe inzet in de komende periode. Tevens worden in deze werkgroep ontwikkelingen geagendeerd die vragen om een gecoördineerde aanpak binnen de ambtelijke organisatie. Voorbeelden daarvan zijn Agenda voor Twente, Regiodeals, Citydeals, etc.

⁴ Het gaat dan overigens feitelijk niet om subsidieregelingen zoals bedoeld in de Algemene Wet bestuursrecht, maar om verrekening van gemaakte kosten (suppletie-uitkering). In de dagelijkse uitvoeringspraktijk in Enschede wordt dit echter wel aangeduid als “subsidie”.

⁵ Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.

2.5 Informatievoorziening aan College en Raad over activiteiten Bureau Subsidies

De raad krijgt zeer weinig informatie over subsidies. Zo staat er in de gemeenterekeningen weinig tot niets over de ontvangen subsidies. Dat komt omdat door het college aan de raad vooral over de beleidsuitvoering wordt gerapporteerd, niet zozeer over de herkomst van de middelen.

Werkplannen en jaarverslagen van het subsidiebureau worden door Bureau Subsidies aangeboden aan het afdelingshoofd. Tijdens het onderzoek bleek dat deze stukken zeer informatief zijn, maar dat zij tot nu toe niet werden gedeeld met het college of de raad. Wel werden zij wel eens door de medewerkers gedeeld met collega's uit Hengelo en de Werkgroep Externe Oriëntatie.

2.6 Vergelijkbare bureaus in andere gemeenten

Het bestaan van een subsidiebureau zoals in Enschede is redelijk uniek. Landelijk zijn er wel veel gemeentelijke subsidiebureaus, maar die houden zich vrijwel uitsluitend bezig met het verlenen van subsidies, niet met het verwerven ervan.

In de regio Twente heeft naast Enschede, alleen Hengelo een Bureau Subsidies. In de overige regiogemeenten is er geen apart bureau die deze taken uitvoert.

Buiten de regio Twente zijn er maar enkele voorbeelden van gemeentelijke subsidiebureaus die zich specifiek bezig houden of hebben gehouden met het verwerven van subsidies. Zo werd er sinds 2011 bijvoorbeeld een Intergemeentelijk Subsidie Bureau opgericht binnen de intergemeentelijke samenwerking tussen Arnhem, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum en Rheden. en huurden de gemeenten Winschoten en Stadskanaal gezamenlijk een externe subsidiedeskundige in. De gemeente Middelburg huurt zelfstandig een subsidiedeskundige in.⁶

⁶ Zie: <https://vng.nl/investeren-in-subsidiekennis-loont>
<https://www.cda.nl/noord-brabant/halderberge/nieuws/nieuws/de-subsidiedeskundige/>
<https://www.omroepzeeland.nl/nieuws/112406/Middelburg-is-veruit-de-Zeeuwse-kampioen-subsidies-binnenhalen>

3. Onderzoeksresultaten

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk begint hieronder met een samenvatting in tabelvorm van de bevindingen uit de uitgewerkte cases. Detailinformatie per case vindt u in bijlage 2 bij dit rekenkamerrapport.

3.2 Samenvatting bevindingen cases

Samenvatting cases					
	Case 1 ESF 2014-2016	Case 2 OANT	Case 3 Fiets- snelweg F35	Case 4 WMO- wijkverpleeg- -kundigen	Case 5 Kader- subsidies INTERREG
Verleende subsidie	€ 3.016.650	€ 5.800.000	€ 4.407.000	€ 284.000	€ 134.480
Vastgestelde subsidie	€ 3.016.650	Nog niet bekend	Nog niet bekend	€ 284.000	€ 91.315
Waarvan voor gesubsidieerde activiteiten gemeente Enschede	€ 565.629 ⁷	€ 5.800.000	€ 4.407.000	€ 54.000	€ 91.315
Vergoeding voor beheertaken door gemeente Enschede	Ja	Ja	Ja	Ja	Nee
Cofinancieringspercentage volgens subsidievoorwaarden	50%	geen vast percentage	25%	geen vast percentage	50%
Norm a: College en ambtenaren zijn goed op de hoogte van de subsidiemogelijkheden.					
Norm b: Er is een duidelijke relatie tussen beleidsdoelen en gesubsidieerde activiteiten.					
Norm c: Het is duidelijk of en zo ja in welke mate de activiteiten bijdragen aan het realiseren van de beleidsdoelen.					
Norm d: De gemeenteraad wordt hierover adequaat (tijdig, volledig, inzichtelijk) geïnformeerd.					
Norm e: Bevindingen uit de monitoring leiden indien nodig tot bijstelling van beleid.					
Norm f: Beschikbare subsidies worden ten volle benut v.w.b. Enschede als centrumgemeente.		nvt	nvt	nvt	nvt
Norm g: Er is een goed beeld van de regionale samenwerking en kansen worden optimaal benut.			nvt	nvt	nvt

Tabel 1: Samenvatting cases

Legenda: “Nvt” in de tabel betekent “niet van toepassing”. De stoplichten geven aan of wordt voldaan aan de door de Rekenkamercommissie voorafgaand aan het onderzoek vastgestelde normen (zie bijlage 1).

De betekenis van de stoplichten is: Er wordt geheel () , deels () of niet () voldaan aan de norm.

⁷ Voor heel Twente is € 2.244.559,71 aan subsidie voor regionale projecten verleend. Het hier genoemde bedrag voor de gemeente Enschede is berekend op basis van het inwonertal: in Enschede woont 25,2% van de Twentse bevolking.

Hoewel de Rekenkamercommissie met de selectie en uitwerking van cases niet beoogde om op basis van een statistisch verantwoorde steekproef algemene uitspraken te doen, illustreren de bevindingen uit de cases hoe een en ander werkt in de dagelijkse uitvoeringspraktijk in Enschede.

Hieronder volgt een korte toelichting op de scores in de tabel (details kunt u vinden in de uitwerking van de cases in bijlage 2 bij dit rekenkamerrapport):

- ✓ Norm a: Uit alle cases blijkt dat Bureau Subsidies zeer goed op de hoogte is van alle subsidiemogelijkheden. De medewerkers van dit bureau zijn proactief en houden daarover ook de overige beleidsafdelingen op de hoogte. Als er sprake is van een bijzondere situatie (er moet bijvoorbeeld een raadsvoorstel voor cofinanciering worden opgesteld of er zijn problemen in de uitvoering van een gesubsidieerde activiteit waardoor een subsidie in gevaar dreigt te komen, dan wordt ook het college door de medewerkers van Bureau Subsidies geïnformeerd en geadviseerd);
- ✓ Norm b: Er is in opzet steeds een duidelijke relatie tussen beleidsdoelen en gesubsidieerde activiteiten in alle uitgewerkte cases;
- ✓ Norm c: Bij de cases 1 tot en met 3 is duidelijk of en zo ja hoe de activiteiten daadwerkelijk bijdragen aan het realiseren van gestelde beleidsdoelen, omdat (case 1) het gaat om reguliere activiteiten waar de gemeenteraad bij de begroting middelen voor beschikbaar heeft gesteld, (case 2) er een door de raad vastgesteld ontwikkelperspectief en een werkprogramma liggen of (case 3) een door de raad vastgesteld Masterplan ligt waarin dit wordt uitgewerkt. Voor de WMO-case (case 4) is de relatie met de beleidsdoelen er duidelijk in het licht van de decentralisaties in het Sociaal Domein. Voor case 5 bleek uit het onderzoek dat er weliswaar een duidelijke relatie was met de doelen uit de Duitsland agenda, maar of de gesubsidieerde activiteiten aan het realiseren daarvan bijdragen en zo ja in welke mate, is onduidelijk;
- ✓ Norm d: Op de norm dat de gemeenteraad hierover adequaat (tijdig, volledig, inzichtelijk) wordt geïnformeerd, werd in de uitgewerkte cases wisselend gescoord. Over ESF-projecten (case 1) wordt de raad in alle P&C stukken geïnformeerd. Zo wordt aangegeven of het aantal bijstandsgerechtigden is gestegen of gedaald. Maar als raadslid moet je dan weten dat dit mede het resultaat is van met ESF-subsidie uitgevoerde activiteiten. Dat blijkt namelijk niet duidelijk uit de stukken. Voor de OANT-activiteiten (case 2) ligt er een midterm review en over de aanleg van de F35 (case 3) wordt de gemeenteraad regelmatig geïnformeerd bij de gemeenterekening en de begroting en zo nodig tussentijds.
- ✓ Norm e: De monitoring ontsteeg in slechts één uitgewerkte case het niveau van de beschrijving van de uitvoering, namelijk in case 2. In de eerdergenoemde midterm review werd een aantal verbeterpunten genoemd. Uit het onderzoek blijkt niet of deze ook werden doorgevoerd en of dit dus heeft geleid tot bijstelling van beleid. Voor de overige cases gold dat er vooral op het niveau van de uitvoering monitoring plaatsvindt, gericht op het voldoen aan subsidievoorwaarden.
Uit het onderzoek blijkt dat er in één geval sprake is van het aanvragen van subsidies door de gemeente Enschede in de rol van centrumgemeente: het Europees Sociaal Fonds. Uit het onderzoek blijkt dat de beschikbare subsidies ten volle werden benut.
- ✓ Daarnaast is er de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente (OANT). De gemeente Enschede vraagt bij de OANT geen subsidie aan in de rol als centrumgemeente en is daartoe ook

niet gemandateerd op grond van een bestuursovereenkomst zoals bedoeld in de Wet gemeenschappelijke regelingen. Echter, de gemeente Enschede treedt op grond van de bestuursovereenkomst OANT op als “gastheer” en verzorgt in dat kader het beheer en administratie over het subsidieprogramma en het beschikbaar budget.

- ✓ Ook op de laatste norm (g) scoort de gemeente Enschede goed: er is een goed beeld van de regionale samenwerking en kansen worden optimaal benut.

3.3 Beantwoording onderzoeksvragen

De centrale onderzoeksvraag voor dit rekenkameronderzoek luidt:

“In hoeverre maakt de gemeente Enschede in de periode 2014-2020 gebruik van financiële middelen uit regionale, provinciale, landelijke en Europese subsidiefondsen en in hoeverre dragen de daaruit gefinancierde projecten bij aan het realiseren van de gemeentelijke inhoudelijke beleidsdoelstellingen?”

Deze centrale onderzoeksvraag is door de rekenkamercommissie uitgewerkt in 8 deelvragen, die hieronder worden genoemd en beantwoord.

Vraag 1: Welke regionale, provinciale, landelijke en Europese subsidies zijn aangevraagd door de gemeente Enschede (al dan niet in regionaal verband) in de onderzoeksperiode?

Uit de P&C-stukken of de financiële administratie blijkt niet hoeveel subsidies de gemeente Enschede in de onderzoeksperiode aanvraag. Dat is wel af te leiden uit de jaarverslagen van Bureau Subsidies, die daarvoor Excel-overzichten bijhoudt. Ten behoeve van het rekenkameronderzoek is door Bureau Subsidies een lijst aangeleverd met alle subsidies die vanaf 2014 volgens de dossiers van Bureau Subsidies werden verleend of waarvoor na 1 januari 2014 subsidieaanvragen werden ingediend (hierna te noemen “subsidimeter”, zie bijlage 3).

Volgens deze subsidimeter vroeg Bureau Subsidies van de gemeente Enschede in de onderzoeksperiode (vanaf 1 januari 2014) -al dan niet in regionaal verband- 170 subsidies aan. Het betrof een mix van Europese, nationale, provinciale en regionale subsidies.

Uit de subsidimeter is af te leiden dat er in totaal voor ruim € 72 miljoen aan subsidies werd aangevraagd in de onderzoeksperiode vanaf 2014⁸. Het grootste deel daarvan werd aangevraagd bij de provincie Overijssel, op de voet gevolgd door aanvragen voor Europese en Rijkssubsidies:

Subsidiegever	Totaal aangevraagd	%
Provincie	€ 27.571.937	38
EU	€ 18.267.315	25
Rijk	€ 16.139.393	22
OANT	€ 5.800.000	8
Regio Twente	€ 4.201.110	6
Zon MW	€ 59.942	0
Rijksdienst Ondernemend Nederland	€ 13.500	0
Stimuleringsfonds Creatieve Industrie	€ 25.000	0
Vfonds	€ 5.000	0
	€ 72.083.197	100

Tabel 2: Aangevraagde subsidies in de onderzoeksperiode

⁸ Het aangevraagde bedrag voor alleen het jaar 2018 bedroeg € 16.156.790.

Bij deze cijfers kunnen de volgende kanttekeningen worden geplaatst:

- Soms staan er bedragen in de subsidiemeter voor meerdere deelnemers gezamenlijk. Dit werd bijvoorbeeld geconstateerd bij subsidies uit het Europees Sociaal Fonds. Bedragen die de gemeente Enschede als centrumgemeente heeft aangevraagd en waarvoor Enschede ook verantwoordelijk is en die vervolgens worden overgemaakt aan de andere deelnemende gemeenten en aan diverse projecten waar Enschede als centrumgemeente verantwoordelijk voor is (“doorgemandateerd”) moeten in mindering worden gebracht op de genoemde € 72 miljoen. Hoeveel is niet precies te zeggen, omdat niet alle projectdossiers van Bureau Subsidies werden bestudeerd;
- Bij de OANT-subsidies worden alleen de bedragen die Enschede ontvangt voor haar eigen projecten in de subsidiemeter opgenomen (zie bijlage 2b). Omdat Enschede (bureau subsidies) niet betrokken is bij de aanvragen van de andere betrokken steden worden die projecten en de bijbehorende subsidiebedragen niet in de subsidiemeter verantwoord. In haar rol als “gastheer” is er uiteraard betrokkenheid bij alle projecten, echter daar ligt de verantwoordelijkheid bij het Bestuurlijk Overleg OANT en niet bij de gemeente Enschede, conform het bepaalde in de Bestuursovereenkomst OANT.
- Tijdens het onderzoek zijn twee subsidieaanvragen aangetroffen, die niet via Bureau Subsidies werden gedaan. Er zijn geen aanwijzingen of interne beleidsregels waarin het inschakelen van Bureau Subsidies bij het verwerven van subsidies verplicht wordt gesteld. Incidenteel komt het dan ook voor dat een beleidsafdeling ervoor kiest om buiten Bureau Subsidies om een subsidie aan te vragen, al dan niet met behulp van een extern ingehuurd subsidieadviseur. Soms wordt Bureau Subsidies dan alsnog ingeschakeld om te helpen bij het verantwoorden van de subsidie. Het betreft sociale projecten in het kader van “Investeren met gemeenten (IMG)” en “ex-gedetineerden”. Daarnaast is er één WMO-project aangetroffen (“Lang zult u wonen” zie bijlage 2d) waarvan zowel de aanvraag als de afrekening buiten Bureau Subsidies om is gedaan. De bedragen aan aangevraagde subsidies voor deze -en mogelijk andere subsidies die buiten Bureau Subsidies werden aangevraagd, maar die in het rekenkameronderzoek niet werden gedetecteerd- verhogen het genoemde totaal van € 72 miljoen. Door geen gebruik te maken van Bureau Subsidies wordt geen optimaal gebruik gemaakt van de aanwezige expertise, bestaat het risico dat kansen worden gemist en moeten extra kosten worden gemaakt als die expertise alsnog wordt ingehuurd.

Vraag 2: Welke financiële middelen waren daarmee gemoeid?

Vraag 2a: Wat zijn de baten?

Niet alle aangevraagde subsidies werden ook toegekend. Daarvoor zijn verschillende oorzaken. Soms is er sprake van een tendersysteem (een vorm van aanbesteding), waarbij de subsidiegever zelf de projecten prioriteert die voor subsidie in aanmerking komen en soms vindt een subsidiegever een aanvraag bijvoorbeeld onvoldoende gemotiveerd of blijken de voorgenomen activiteiten niet subsidiabel.

Het komt incidenteel ook voor dat aanvragen voor subsidies nog voor de vaststelling door de gemeente Enschede worden ingetrokken, bijvoorbeeld omdat bij nader inzien geen subsidie nodig

is, omdat de beoogde activiteiten niet door zullen gaan of omdat tussentijds andere afspraken zijn gemaakt over financiering.

Van alle aangevraagde subsidies in de onderzoeksperiode (ruim € 72 miljoen) werd 74% verleend⁹, namelijk ruim € 53 miljoen.¹⁰ Daarnaast is een aantal aanvragen nog in behandeling. Niet alle toegekende subsidie werd bij de afrekening uiteindelijk ook vastgesteld. De belangrijkste redenen daarvoor zijn wijziging in de uitvoering van projecten, lagere uitvoeringskosten en het niet voldoen aan de gestelde subsidievoorwaarden. In onderstaande tabel wordt dit samengevat:

	Totalen aanvragen	Uitsplitsing verleende subsidies
<i>Totaal aangevraagd</i>	€ 72.083.196	
<i>Afgewezen</i>	-/- € 9.112.020	
<i>Nog in behandeling</i>	-/- € 6.672.268	
<i>Minder verleend dan gevraagd</i>	-/- € 3.034.564	
<i>Ingetrokken voor toekenning (verlening)</i>	-/- € 15.000	
Toegekende subsidies	€ 53.249.344	
<i>Ingetrokken na verlening</i>		€ 1.044.833
<i>Lopende projecten</i>		€ 27.932.775
<i>Aanvraag tot vaststelling ingediend</i>		€ 5.662.672
<i>Vastgesteld (afrekening afgerond)</i>		€ 16.617.264
<i>Minder vastgesteld dan verleend</i>		€ 1.991.750
Totaal		€ 53.249.344

Tabel 3: Verleende subsidies in de onderzoeksperiode (1 januari 2014 – 22 juli 2019) uitgesplitst

Nota bene: Of het totaal van aan de gemeente Enschede toegekende subsidies hoog of laag is, was geen object van onderzoek. In de pers verschenen rond mei 2019 diverse berichten waaruit zou kunnen worden afgeleid dat in Enschede per hoofd van de bevolking veel minder subsidies wordt binnengehaald dan in bijvoorbeeld de gemeente Hengelo. Uit nadere bestudering van de bron van deze berichten en navraag bij het onderzoeksbureau dat hier onderzoek naar heeft gedaan, blijkt dat hier is gerekend met andere cijfers (zo zijn bijvoorbeeld subsidies meegeteld die niet door gemeenten, maar door andere partijen binnen de gemeente zijn verworven).¹¹

Feit is dat de toegekende subsidies over de gehele onderzoeksperiode de genoemde € 53 miljoen, oftewel circa 1,3% van het begrotingstotaal bedroegen.¹²

Vraag 2b: Wat zijn de lasten van Bureau Subsidies?

Tegenover de baten van de toegekende subsidies, staan ook lasten. In het kader van dit rekenkameronderzoek konden niet al deze lasten in kaart worden gebracht, simpelweg omdat sommige kosten (zoals overhead) niet apart worden geregistreerd. Hieronder volgt de best

⁹ Tot 22 juli 2019, de datum van de subsidiemeter.

¹⁰ Overigens zijn er in de onderzoeksperiode ook activiteiten afgerond en afgerekend met subsidieverleners ("vastgesteld") waarvoor de verlening plaatsvond nog vóór 2014. Deze zijn buiten beschouwing gelaten, zodat een totaalbeeld ontstaat van projecten uit de onderzoeksperiode.

¹¹ Zie <https://app.nos.nl/datavisualisatie/2018/europese-subsidies/index.html#slide-0> Let op: het duurt erg lang voordat alle data uit dit onderzoek van bureau ERAC zijn geladen. Eenmaal geladen kan op de kaart een gemeente worden geselecteerd.

¹² Uitgaande van het totale saldo aan baten volgens de gemeenterekening 2018 (€721 miljoen) over de periode 2014 tot medio 2019.

mogelijke inschatting van de lasten. De cofinanciering wordt hier nog even buiten beschouwing gelaten, die komt in de volgende onderzoeksvraag aan de orde.

De lasten zijn vooral de kosten van Bureau Subsidies. Dat zijn loon- en bureaunkosten en overhead. Bureaunkosten zijn minimaal (enkele duizenden euro's voor bijvoorbeeld een abonnement op een online subsidiedatabase, kleine kosten zoals reiskosten e.d.).

Die kosten worden doorbelast aan de beleidsafdelingen die van de diensten van subsidies gebruik maken middels een systeem van *fees*.¹³ Bureau Subsidies is namelijk een onderdeel van de ambtelijke organisatie dat zich met beleidsprioriteiten bezig houdt. Maar tegelijkertijd is het een bedrijfsmatig onderdeel dat de eigen uitvoeringskosten geheel moet dekken uit *fees*. Voor het bureau gelden de door het college vastgestelde targets:

1. Het jaarlijks te genereren subsidiebedrag moet minimaal € 6 miljoen zijn om projecten te kunnen (mede)bekostigen;
2. De personeelskosten van Bureau Subsidies moeten kunnen worden gedekt uit de *fees*.

Voor subsidies kleiner dan € 100.000 wordt geen fee in rekening gebracht, voor grotere subsidies wel, met een maximum van € 130.000 voor subsidies van € 2,9 miljoen en hoger.

In onderstaande tabel nummer 4¹⁴ worden de loon- en bureaunkosten (begroot en gerealiseerd) afgezet tegen de inkomsten van Bureau Subsidies uit *fees*.

Kolom:	A	B	C	D	E	F
Jaar	Fee inkomsten		Vaste formatie - Loon & Bureaunkosten		Bruto resultaat	
	begroot	gerealiseerd	begroot	gerealiseerd	begroot (A-C)	gerealiseerd (B-D)
2014	€ 369.000	€ 531.604,71	€ 336.309	€ 304.862,00	€ 32.691	€ 226.742,71
2015	€ 369.000	€ 559.242,78	€ 339.051	€ 334.608,00	€ 29.949	€ 224.634,78
2016	€ 369.000	€ 540.063,00	€ 350.547	€ 340.255,00	€ 18.453	€ 199.808,00
2017	€ 369.000	€ 386.208,00	€ 352.266	€ 364.384,00	€ 16.734	€ 21.824,00
2018	€ 369.000	€ 407.827,04	€ 358.225	€ 365.528,00	€ 10.775	€ 42.299,04
Totaal		€ 2.424.945,53		€ 1.709.637,00		€ 715.308,53

Tabel 4: Inkomsten en uitgaven Bureau Subsidies

Uit de tabel blijkt dat de inkomsten en uitgaven van Bureau Subsidies tot nu toe een positief resultaat laten zien. Na 2016 is er een trendbreuk zichtbaar en daalt het bruto gerealiseerd resultaat van het bureau scherp. De inkomsten uit *fees* namen toen namelijk met ruim € 1,5 ton af. Dit is onder andere te verklaren doordat na 2016 geen fee meer werd gerealiseerd op grote EFRO-projecten omdat Enschede in de nieuwe Europese subsidieperiode geen gebruik meer heeft gemaakt van EFRO-gelden. Bovendien drukte de salarislaster van een oud-medewerker nog op het budget.

¹³ Een dergelijk systeem van *fees* geldt in Enschede overigens ook voor de afdelingen ICT en Communicatie. Dit is niet juist. De overeenkomst is dat ook deze afdelingen niet uit de A.D. (Algemene Dienst) worden gefinancierd. Een feeconstructie kennen zij echter niet.

¹⁴ Bron: jaarverslagen Bureau Subsidies en aanvullende informatie opgevraagd per email.

Op basis van bovenstaande tabel kan worden vastgesteld, dat Bureau Subsidies op zichzelf geen kosten maakt, maar juist meer inkomsten heeft dan uitgaven. Niettemin zijn de gerealiseerde loon- en bureaunkosten van Bureau Subsidies natuurlijk wel kosten die voor rekening komen voor de gemeente Enschede, of ze nu doorbelast worden naar andere (beleids-)afdelingen of niet. De genoemde bedragen aan gerealiseerde loon- en bureaunkosten (kolom D) zijn dus een deel van de lasten die gemoeid waren met door de gemeente ontvangen subsidies.

Overigens neemt het aandeel kleine subsidies in het totaal van alle ontvangen subsidies in de loop van de jaren toe. Omdat Bureau Subsidies voor deze kleine subsidies geen *fee* in rekening kan brengen, maar er wel werkzaamheden voor moet verrichten, is het aannemelijk dat Bureau Subsidies bij ongewijzigd beleid in de toekomst meer loon- en bureaunkosten zal hebben dan dat zij met *fees* kan doorbelasten. Bureau Subsidies dreigt dan ook in de toekomst “verlies” te draaien.

Uit het onderzoek bleek overigens dat het feit dat het subsidiebureau een *fee* in rekening brengt, soms stuit op weerstand binnen de ambtelijke organisatie, al wordt veel discussie voorkomen doordat voor kleine projecten geen *fee* in rekening wordt gebracht en het gehele traject (ook het beheer) wordt uitgevoerd. Juist die weerstand is waarschijnlijk debet aan het feit dat er incidenteel buiten Bureau Subsidies om subsidies worden aangevraagd, zoals vermeld in de voorgaande paragraaf.

Vraag 2c: En welke lasten zijn er nog meer?

Tot zover over de loon- en bureaunkosten van Bureau Subsidie. Er zijn meer lasten gemoeid met ontvangen subsidies. Denk aan overhead: dat zijn alle kosten die niet zijn toe te rekenen aan het primaire proces, zoals de ondersteuning door personeelszaken en facilitaire zaken). Die zijn niet begrepen in de loon- en bureaunkosten in bovenstaande tabel en deze blijken ook niet uit de programmabegroting of de gemeenterekening.

Gemeenten moeten vanaf begrotingsjaar 2017 op grond van het BBV¹⁵ namelijk een apart overzicht van de kosten van de overhead opnemen in het programmaplan. Dat is afgesproken om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en haar meer zeggenschap te geven over die kosten. Wettelijk is het voldoende om alleen het totaalbedrag aan overhead op te nemen.

Aan Bureau Subsidie wordt geen overhead toegerekend, die te herleiden is naar een bedrag of percentage in de begroting. Overhead wordt in Enschede alleen aan afdelingen doorberekend als dit wettelijk noodzakelijk is. Via Bureau Subsidies is bij de Afdeling Finance & Control gevraagd hoeveel overhead Bureau Subsidies heeft. Het antwoord luidde: “Als door Bureau Subsidies inzicht moet worden gegeven in de overhead dan wordt....een standaard overheadpercentage.....(37,8%) benoemd op basis van bestendige gedragslijn conform voorgaande jaren.”

Buiten Bureau Subsidies worden natuurlijk ook nog kosten gemaakt die zijn toe te schrijven aan ontvangen subsidies. Denk aan de loon- en bureaunkosten en overhead van projectleiders en teamleden in gesubsidieerde projecten die geen deel uitmaken van Bureau Subsidies, maar die bij

¹⁵ Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten

een beleidsafdeling werkzaam zijn. Om hoeveel kosten dat gaat, is op grond van het rekenkameronderzoek niet te herleiden, ze worden namelijk niet apart geregistreerd.

Tenslotte zijn er nog kosten die in de uitvoering van gesubsidieerde projecten worden gemaakt en die niet-subsidiabel zijn. Dat zijn bovendien kosten die anders waarschijnlijk niet gemaakt zouden worden omdat zonder de subsidie de projecten niet zouden zijn uitgevoerd, zoals het organiseren van een ondernemersavond of een uitwisseling van scholieren. Hoe hoog deze kosten in totaal zijn, kon op grond van het rekenkameronderzoek niet worden vastgesteld. Maar bij een aantal projecten uit het Kaderprogramma van het Europese INTERREG V-A werd tijdens het onderzoek vastgesteld dat deze kosten zelfs (soms) vele malen hoger zijn dan de ontvangen subsidie (zie de casus 5 in bijlage 2e).

Vraag 2d: Samenvatting Baten en Lasten

Hoeveel de baten per saldo precies zijn, kan op basis van het rekenkameronderzoek niet precies worden berekend, maar duidelijk is dat het om tientallen miljoenen gaat. Zie een samenvatting hieronder in tabel 5:

Samenvatting baten en lasten	Baten	Lasten
Baten: Verleende subsidies (tabel 3):	€ 53.249.344	
Lasten:		
a. Loon- en bureaunkosten Bureau Subsidies 2014 t/m 2018 (tabel 4, totaal kolom D)		€ 1,7 miljoen
b. Schatting loon- en bureaunkosten Bureau Subsidies 2019 ¹⁶		±€ 0,2 miljoen
c. Overhead Bureau Subsidies (37,8% over a+b)		±€ 0,7 miljoen
d. Loon- en bureaunkosten en overhead overige ambtelijke inzet		Onbekend
e. Niet subsidiabele kosten die anders niet zouden zijn gemaakt		Onbekend

Tabel 5: Samenvatting baten en lasten

Uit de tabel blijkt dat de baten (de toegekende subsidies) vele malen groter zijn dan de lasten.

Vraag 3: Welke financiële middelen heeft de gemeente Enschede besteed in het kader van (verplichte) cofinanciering als voorwaarde bij de toegekende subsidies?

Vanuit subsidiegevers wordt als regel geëist dat een deel van de kosten voor een bepaalde activiteit door de ontvangende partij (in dit geval door de gemeente Enschede) worden gedragen. Meestal geldt er een percentage van 50% van de totale subsidiabele projectkosten (dat zijn kosten die in de berekening van de subsidie worden meegenomen). Slechts in een aantal gevallen geldt er een lager percentage (zie bijvoorbeeld de casus F35 in bijlage 2c).

De cofinanciering wordt niet vermeld in de subsidiemeter en wordt ook niet apart geadministreerd of gerapporteerd in de gemeentebegroting of -rekening. De verklaring hiervoor is dat er bijna nooit een raadsvoorstel nodig is voor de cofinanciering van een subsidie. De cofinanciering betreft namelijk vaak kosten die in de reguliere bedrijfsvoering al worden gemaakt en waar de raad via de begroting al budget voor ter beschikking heeft gesteld. Het zijn dus geen extra kosten of uitgaven. Het meest in het oog springende voorbeeld daarbij is de cofinanciering voor ESF-subsidies (zie de ESF-casus in bijlage 2a). Daarbij zijn de reguliere loon- en bureaunkosten

¹⁶ Dit betreft een schatting van 1 januari tot 22 juli 2019, de datum van de subsidiemeter.

van de ambtenaren ingezet als cofinanciering. Dat is overigens geheel in overeenstemming met de subsidievoorwaarden.

Soms wordt er echter ook cofinanciering ingezet voor projecten die zonder subsidie waarschijnlijk niet zouden zijn uitgevoerd en waarbij er dus een beslag op financiële middelen wordt gelegd waarvoor eerder niet expliciet toestemming is gegeven door de raad (zie casus 5 in bijlage 2d over subsidies uit het Kaderprogramma van INTERREG V-A die worden ingezet voor het realiseren van de Duitsland-agenda).

Overigens zegt de inzet van cofinanciering nog niets over de totale kosten van een project: Stel de subsidiegever stelt maximaal € 1 ton beschikbaar, waarbij een cofinancieringsvereiste geldt van 50%. Dan moet de gemeente dus cofinanciering beschikbaar stellen van ook € 1 ton, terwijl het gehele project wellicht vele miljoenen kost.

Het precieze bedrag aan cofinanciering kan dus niet worden vastgesteld. Maar uitgaande van het meest gebruikte cofinancieringspercentage van 50% van de subsidiabele kosten (de subsidiegever betaalt dus de helft daarvan en de gemeente de andere helft), is het aannemelijk dat er circa € 53 miljoen aan cofinanciering door de gemeente Enschede is ingezet (gelijk aan het bedrag aan verleende subsidies in tabel 3).

Vraag 4: Welke activiteiten worden met de subsidies gefinancierd?

Met de subsidies worden vele activiteiten gefinancierd: van het organiseren van een ondernemersavond tot het opleiden van langdurig werklozen voor een nieuwe baan, van het aanleggen van een fietssnelweg tot het uitvoeren van haalbaarheidsstudies. Zie daarvoor de omschrijving bij de 170 in de subsidiemeter genoemde projecten (bijlage 3).

Vraag 5: Welke maatschappelijke effecten beoogt de gemeente Enschede met deze activiteiten?

De gemeente Enschede beoogt het realiseren van een breed palet aan maatschappelijke effecten. Denk daarbij aan het leveren van optimale maatschappelijke ondersteuning, het versterken van de economie en het creëren van een duurzame leefomgeving. Dit zijn allemaal maatschappelijke effecten die worden genoemd in de programmabegroting bij de diverse programma's.

Uit het onderzoek blijkt dat de medewerkers van Bureau Subsidies werken vanuit de gedachte dat een gesubsidieerd project moet bijdragen aan het realiseren van de beoogde maatschappelijke effecten van de gemeente Enschede. Zij gaan ook uit van de professionaliteit van hun collega's van de beleidsafdelingen als die hun hulp inschakelen bij het aanvragen van een subsidie. Bureau Subsidies gaat uit van de aanname dat in principe geen subsidie aangevraagd wordt voor een project dat niet zou bijdragen aan het realiseren van beoogde maatschappelijke effecten. Met het rekenkameronderzoek werd ook niet vastgesteld dat dit zou gebeuren.

Uit het onderzoek blijkt echter ook dat de relatie tussen de gesubsidieerde activiteiten en de beoogde maatschappelijke effecten vaak niet expliciet wordt gemaakt bij de subsidieaanvragen en dat daarover als regel ook niet aan de gemeenteraad wordt gerapporteerd. Alleen over de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente ontving de gemeenteraad concrete informatie (zie casus OANT in bijlage 2b).

Daarbij moet worden bedacht dat de beoogde maatschappelijke effecten van de gemeente Enschede voor een subsidiegever in feite niet relevant zijn. Die wil immers met de subsidie zijn eigen maatschappelijke effecten bereiken en daarop moet de subsidieaanvraag dus ook aansluiten.

Vraag 6: In hoeverre monitort de gemeente of en zo ja hoe deze gesubsidieerde projecten daadwerkelijk bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de beleidsprogramma's en wat kan op basis van de monitoring daarover worden geconcludeerd?

Er wordt door de gemeente nauwelijks gemonitord of de gesubsidieerde activiteiten aansluiten bij beleidsdoelen van de gemeente Enschede. Niet het beschikbaar zijn van een eventuele subsidie is leidend voor een aanvraag, maar het vastgestelde beleidsprogramma (naast 'basis' documenten als het coalitieakkoord en de programmabegroting). Omdat wordt gewerkt vanuit het beleidsprogramma en de daarin genoemde beleidsdoelen, zouden de gesubsidieerde activiteiten daar dus per definitie bij aansluiten. Een noodzaak om te monitoren lijkt hierdoor te ontbreken.

Een praktijkvoorbeeld daarvan zijn mobiliteits-projecten, die door de gemeenteraad jaarlijks geprioriteerd worden. Om die uit te kunnen voeren wordt gezocht naar subsidie waarmee een deel van de uitvoeringskosten kan worden bekostigd. Als het lukt om daarbij veel subsidie te verwerven en er dus minder hoeft te worden bekostigd uit eigen middelen, dan wordt het voor de gemeente mogelijk om ook projecten waar binnen de financiële kaders geen dekking voor is, maar die voor het bereiken van de vastgestelde beleidsdoelen wel noodzakelijk zijn, uit te voeren (de zogenoemde projecten "onder de streep").

Monitoring op gesubsidieerde activiteiten vindt structureel plaats, meestal door een subsidieadviseur of -beheerder van Bureau Subsidies. Deze monitoring is echter gericht op het halen van mijlpalen die met de subsidiegever zijn afgesproken, de fysieke voortgang en het voldoen aan subsidievoorwaarden, zodat eventuele tussenrapportages en eindafrekeningen in orde zijn en de subsidie veilig wordt gesteld. Deze monitoring is dus niet gericht op het vergelijken van de resultaten en effecten van een project met de in de gemeentelijke beleidsdoelstellingen beoogde resultaten en effecten. Over deze monitoring wordt niet gerapporteerd aan de gemeenteraad.

De meest intensieve monitoring vindt plaats bij gesubsidieerde activiteiten waarbij de gemeente een regionale rol vervult. Dat is het geval bij subsidies uit het OANT en uit het ESF. Dat leidt zo nodig tot bijstelling in de *uitvoering* (de kosten van een deelnemer aan een ESF-activiteit wordt bijvoorbeeld uitgesloten van deelname, zie de ESF-casus in bijlage 2a). Ook deze monitoring is gericht op het halen van mijlpalen en het voldoen aan subsidievoorwaarden. Uit het onderzoek is niet gebleken dat de monitoring ooit heeft geleid tot bijstelling van het *beleid*, bijvoorbeeld tot stopzetting van activiteiten die veel meer kosten dan dat zij aan subsidie opleveren of die zonder de subsidie niet zouden worden uitgevoerd.

Vraag 7: Welke subsidies worden vanuit de rol van centrumgemeente aangevraagd en verkregen?

De gemeente Enschede vraagt in haar rol als centrumgemeente subsidies aan uit het Europees Sociaal Fonds (ESF).

Uit het ESF vroeg de gemeente in de onderzoeksperiode (januari 2014-22 juli 2019) bijna € 10 miljoen aan voor in totaal 13 projecten voor alle deelnemende gemeenten samen. De ESF-subsidie voor de arbeidsmarktregio Twente werd als casus voor het onderzoek uitgewerkt (zie bijlage 2a). Het aangevraagde, verleende en vastgestelde subsidiebedrag bleef ongewijzigd, namelijk €3.016.650. Er werden dus door de subsidieverlener geen kortingen toegepast bij de verlening of vaststelling. Van het totaalbedrag kreeg de gemeente Enschede € 35.773 aan compensatie voor de administratieve activiteiten van de eigen ESF-activiteiten en daarnaast een vergoeding van kosten die de gemeente als centrumgemeente maakte (€ 336.704) voor projectleiding, advies en beheer. Het restant (€ 2.644.173) was bedoeld voor de overige deelnemende gemeenten en andere (onderwijs)partners en werd door de gemeente Enschede overgemaakt naar deze gemeenten en instellingen (“doorgemandateerd”).

Hoewel de gemeente Enschede bij de OANT niet optreedt als centrumgemeente, vervult zij hierin wel een regionale rol. Uit het OANT vroeg de gemeente voor Enschedese projecten €5,8 miljoen aan. Deze subsidie werd als casus voor het onderzoek uitgewerkt (zie bijlage 2b). Het gehele bedrag werd verleend (de vaststelling moet nog voor alle deelprojecten plaatsvinden, maar er is geen aanleiding om aan te nemen dat er bij de vaststelling op het subsidiebedrag zal worden gekort). De overige deelnemende gemeenten moeten zelf aanvragen indienen. De gemeente Enschede verzorgt het beheer van de gehele OANT, waaronder de projectadministratie en het financieel beheer, en treedt daarmee feitelijk op als beheerorganisatie. Daarvoor ontvangt de gemeente een vergoeding die de personeelskosten van één medewerker (0,5 fte) van Bureau Subsidies dekt.

Vraag 8: Welke samenwerking is er daarnaast op subsidiegebied in de regio Twente? Liggen daar kansen die momenteel nog gemist worden?

Er is géén regionaal bestuurlijk platform dat zich bezig houdt met subsidies. De ambitie om een dergelijk platform in te stellen was er volgens de wethouder ooit wel, maar het kwam niet van de grond. Of de reden hiervoor was dat een dergelijk platform geen toegevoegde waarde heeft, er geen animo was om het organiseren of anderszins, blijkt niet uit het onderzoek.

Op ambtelijk niveau is er wel sprake van regionale samenwerking, namelijk in de SAT (een werkgroep van de Subsidie-Adviseurs Twente waarin een aantal Twentse gemeenten participeert). Die samenwerking is op ambtelijk initiatief ingesteld en wordt gekoesterd, vooral vanwege de informatie-uitwisseling. Feit is wel dat vooral Hengelo en Enschede dit overleg samen trekken. Dat is ook logisch, omdat de andere regiogemeenten ambtelijk hiervoor weinig tot geen capaciteit beschikbaar hebben. In de regio Twente heeft naast Enschede namelijk alleen Hengelo een Bureau Subsidies. In de overige regiogemeenten is er geen apart bureau die deze taken uitvoert.

Via de Enschedese ambtelijke Werkgroep Externe Oriëntatie worden de ontwikkelingen op de verschillende beleidsdossiers binnen en buiten de gemeente in de gaten gehouden. Ook Bureau Subsidies participeert in deze werkgroep, zodat direct kan worden overgegaan tot acties als zich kansen of bedreigingen voordoen.

Uit het onderzoek is niet gebleken dat er daarnaast nog kansen liggen op subsidiegebied in de regio Twente die mogelijk worden gemist.

4. Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

- I. De gemeente Enschede vroeg in de onderzoeksperiode (vanaf 1 januari 2014) voor circa € 72 miljoen aan subsidie aan. Ruim € 53 miljoen (74%) daarvan werd daadwerkelijk verleend. Er is ongeveer eenzelfde bedrag uit gemeentelijke middelen ingezet als verplichte cofinanciering. Dat betreft voor een groot deel middelen uit de door de raad goedgekeurde begroting. Er worden echter ook gesubsidieerde projecten uitgevoerd die niet behoren tot de reguliere activiteiten van de gemeente en waar de raad dus geen middelen voor heeft toegekend in de begroting, zoals projecten die worden gesubsidieerd met INTERREG V-A Kadersubsidies.
- II. Met de ontvangen subsidies werd een breed palet aan activiteiten gefinancierd die in opzet aansluiten bij de gemeentelijke doelen: het beleidsprogramma van de gemeente Enschede is leidend bij het aanvragen van subsidies.
- III. Voor de raad is niet inzichtelijk in welke gesubsidieerde projecten reguliere activiteiten worden uitgevoerd (waarvoor de raad al begrotingsmiddelen heeft toegekend die kunnen worden ingezet als cofinanciering) en in welke niet.
- IV. Voor de raad is ook niet inzichtelijk welke gesubsidieerde projecten doeltreffend zijn (bijdragen aan het realiseren van gemeentelijke doelstellingen) en welke niet of minder. Er is namelijk vrijwel geen monitoringsinformatie beschikbaar waaruit blijkt in hoeverre de beleidsdoelen van de gemeente Enschede met de gesubsidieerde activiteiten worden gerealiseerd. De monitoring van gesubsidieerde projecten gebeurt vooral op ambtelijk niveau, met als doel om blijvend te voldoen aan subsidievoorwaarden. Over gesubsidieerde activiteiten waarbij de gemeente optreedt als centrumgemeente of als gemeente die het beheer en de administratie voert namens deelnemende gemeenten (subsidies uit het Europees Sociaal Fonds en de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente) ontvangt de raad wel rapportages. Maar die gaan vooral over de fysieke voortgang van de betreffende projecten, niet over het realiseren van de gemeentelijke doelstellingen.
- V. Het Bureau Subsidies van de gemeente heeft een belangrijke, zo niet cruciale rol: het heeft de expertise en ervaring in huis om winnende subsidieaanvragen op te stellen en het beheer van de gesubsidieerde activiteiten uit te voeren. Landelijk zijn er maar enkele gemeenten die een dergelijk bureau hebben.
- VI. Bureau Subsidies maakt jaarplannen, jaarverslagen en werkplannen die inzicht bieden in de werkwijze en de geboekte resultaten van het Bureau. Deze stukken gaan vooral over de bedrijfsvoering en dat is vooral voor het college informatief. Echter, ze bevatten ook beleidsgerelateerde informatie, bijvoorbeeld over welke activiteiten van Bureau Subsidies worden ingezet met het doel om de beleidsdoelstellingen van de gemeente te realiseren. Dat is niet alleen voor het college, maar mogelijk ook voor de gemeenteraad interessante informatie. Deze jaarplannen, jaarverslagen en werkplannen zijn echter nog nooit gedeeld met het college of de raad.
- VII. De kosten die door de gemeente Enschede worden gemaakt voor het verwerven van de subsidies (enkele miljoenen) zijn relatief gering ten opzichte van het totaal aan verleende subsidies (de genoemde € 53 miljoen).
- VIII. Bureau Subsidies wordt bekostigd uit *fees* die zij in rekening brengt bij beleidsafdelingen. Bureau Subsidies wordt bij een ongewijzigde verrekeningssystematiek bedreigd in haar

voortbestaan. Voor het aanvragen en beheren van kleine subsidies mag Bureau Subsidies namelijk geen fee in rekening brengen, terwijl het aandeel kleine projecten in het totaal over de jaren heen juist toeneemt.

- IX. Medewerkers van de beleidsafdelingen zijn niet verplicht om gebruik te maken van de diensten van Bureau Subsidies. Incidenteel komt het dan ook voor dat subsidieaanvragen buiten Bureau Subsidies om worden gedaan. Door geen gebruik te maken van Bureau Subsidies, wordt geen optimaal gebruik gemaakt van de aanwezige expertise, zouden kansen kunnen worden gemist en moeten extra kosten worden gemaakt als die expertise alsnog wordt ingehuurd.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van het onderzoek worden de volgende aanbevelingen gedaan aan de raad:

1. Vraag het college om periodieke, adequate informatie over ontvangen subsidies en de daarmee gefinancierde activiteiten.
2. Vraag daarbij om onderscheid tussen cofinanciering die al voor de uitvoering van reguliere activiteiten is opgenomen in de begroting en cofinanciering die dat niet is.
3. Dring aan op informatie die tijdig, volledig en inzichtelijk is, maar voorkom dat hiermee een bureaucratisch proces op gang komt waar het ambtelijk apparaat onnodig mee wordt belast en de kaderstellende en controlerende rol van de raad niet mee is gediend. Maak daarom gebruik van de reeds aanwezige informatie bij Bureau Subsidies (denk aan de jaarverslagen, jaarplannen en werkplannen) en vraag het college om deze informatie aan te vullen met monitoringsinformatie waaruit blijkt in hoeverre de beleidsdoelen van de gemeente Enschede met de gesubsidieerde activiteiten worden gerealiseerd.
4. Draag het college op om bij besluiten over uitvoeren van gesubsidieerde activiteiten daarbij de verwachte doelmatigheid en doeltreffendheid van die activiteiten te betrekken.
5. Heroverweeg vanuit doelmatigheidsoogpunt het intern doorbelasten van kosten binnen de ambtelijke organisatie.
6. Draag het college op om binnen de ambtelijke organisatie het inschakelen van Bureau Subsidies bij het verwerven en beheren van subsidies verplicht te stellen, zodat de daar aanwezige expertise optimaal wordt benut.

Bijlage 1: Onderzoeksverantwoording

Opzet

Dit onderzoek van de Rekenkamer Enschede gaat over ontvangen subsidies in de periode 2014 tot en met augustus 2019 (het eind van de dataverzameling voor dit rekenkamerrapport).

Met dit onderzoek wil de Rekenkamercommissie Enschede de volgende hoofdvraag beantwoorden:

In hoeverre maakt de gemeente Enschede in de periode 2014-2020 gebruik van financiële middelen uit regionale, provinciale, landelijke en Europese subsidiefondsen en in hoeverre dragen de daaruit gefinancierde projecten bij aan het realiseren van de gemeentelijke inhoudelijke beleidsdoelstellingen?

De onderzoeksvragen van het onderzoek, zoals vastgesteld door de Rekenkamercommissie luiden als volgt:

1. Welke regionale, provinciale, landelijke en Europese subsidies zijn aangevraagd en toegekend aan de gemeente Enschede (al dan niet in regionaal verband) in de onderzoeksperiode?
2. Welke financiële middelen waren daarmee gemoeid (baten en lasten)?
3. Welke financiële middelen heeft de gemeente Enschede besteed in het kader van (verplichte) cofinanciering als voorwaarde bij de toegekende subsidies?
4. Welke activiteiten worden met de subsidies gefinancierd?
5. Welke maatschappelijke effecten beoogt de gemeente Enschede met deze activiteiten?
6. In hoeverre monitort de gemeente of en zo ja hoe deze gesubsidieerde projecten daadwerkelijk bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de beleidsprogramma's en wat kan op basis van de monitoring daarover worden geconcludeerd?
7. Welke subsidies worden vanuit de rol van centrumgemeente aangevraagd en verkregen?
8. Welke samenwerking is er daarnaast op subsidiegebied in de regio Twente? Liggen daar kansen die momenteel nog gemist worden?

Het onderzoek werd uitgevoerd door middel van een uitgebreid dossieronderzoek en met interviews (in totaal 11 stuks).

Van alle interviews werden bondige verslagen gemaakt, die voor aanvulling en correctie werden voorgelegd aan de respondenten, waarna ze werden vastgesteld.

In opdracht van de Rekenkamercommissie werden ook 5 cases uitgewerkt. Deze 5 cases zijn geen statistisch verantwoorde steekproef uit het totaal van alle ontvangen subsidies. De uitwerking van deze 5 cases illustreert de dagelijkse uitvoeringspraktijk. Van drie cases (ESF-subsidies voor de Arbeidsmarktregio Twente 2014-2016, de fietssnelweg F35 en het WMO-project "Positionering Wijkverpleegkundigen") werd het gehele projectdossier beoordeeld. Van twee cases (te weten: van de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente en de Kadersubsidies uit INTERREG V-A) werden delen bestudeerd, vooral die delen die tijdens of naar aanleiding van de gehouden interviews door de geïnterviewden werden aangereikt.

De bevindingen uit deze cases zijn bedoeld om in het rapport concrete voorbeelden te kunnen noemen. De uitwerking van de cases vindt u in bijlage 2.

Het feitenverslag (de “nota van bevindingen”) werd op 7 oktober 2019 voorgelegd voor een ambtelijke reactie. De ontvangen reacties werden waar nodig verwerkt in de lopende tekst, waarna conclusies en aanbevelingen werden geformuleerd op basis van de onderzoeksresultaten.

De onderzoekswerkzaamheden werden in opdracht van de Rekenkamercommissie uitgevoerd door Katja Bongers (Bongers Onderzoek & Advies).

Bronnen

Het onderzoek is uitgevoerd met uitgebreid dossieronderzoek en met interviews. Bevindingen uit het dossieronderzoek en de interviews zijn met elkaar vergeleken om ze te kunnen valideren en om de zoekrichtingen van het onderzoek (verder) te bepalen.

Voor het bestuderen van de cases werd gebruik gemaakt van (project-)dossiers en overige niet-openbare dossierstukken die tijdens het onderzoek door respondenten ten behoeve van het rekenkameronderzoek ter beschikking werden gesteld.

Er werd voor het dossieronderzoek ook gebruik gemaakt van openbare bronnen, veelal beschikbaar op internet. Deze bronnen werden globaal bestudeerd. De volgende bronnen (ten dele wel openbaar, deels niet) werden betrokken in het diepte onderzoek:

- De gemeenterekening 2014 tot en met 2018;
- De jaarverslagen en werkplannen van Bureau Subsidies uit de periode 2014 tot en met 2018;
- De Duitsland-agenda;
- De Zomernota 2019;
- De gehele projectdossiers van de cases ESF, F35 en WMO;
- De eindafrekeningen van de INTERREG V-A projecten in de periode 2017-2019;
- De Herijking Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie - Binnenstadvisie – Mobiliteitsvisie, “MEER KWALITEIT EN REALISTISCHE DOELEN, Vastgesteld door de raad op 22 juni 2009;
- De mobiliteitsvisies van de gemeente Enschede in de periode 2014-juli 2019;
- Van de Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente: het ontwikkelingsperspectief 2040, het werkprogramma en de Mid-term Review (oktober 2016).

Met de volgende functionarissen werden interviews gehouden¹⁷:

- Alle medewerkers van Bureau Subsidies (gezamenlijk, in groepsinterviews en telefonisch);
- De ambtelijk projectleiders van de 5 in het onderzoek uitgewerkte cases;
- Een projectleider van het INTERREG V Kaderprogramma en de communicatieadviseur van de Euregio gezamenlijk;
- De concerndirecteur;
- De eerstverantwoordelijk wethouder.

¹⁷ Omwille van de privacy van alle betrokkenen, worden hier slechts functies genoemd, geen namen of andere persoonsgegevens.

Vastgesteld Normenkader

Voorafgaand aan de onderzoekswerkzaamheden werd door de Rekenkamercommissie onderstaand normenkader vastgesteld. De gestelde normen geven de ideale, gewenste situatie weer, waaraan de bevindingen werden getoetst.

Onderzoeksvraag		Norm
Beschrijving		
1	Welke regionale, provinciale, landelijke en Europese subsidies zijn aangevraagd door de gemeente Enschede (al dan niet in regionaal verband) in de onderzoeksperiode?	Dit zijn feitelijke vragen, waarvoor geen normen worden geformuleerd.
2	Welke financiële middelen waren daarmee gemoeid (baten en lasten)?	
3	Welke financiële middelen heeft de gemeente Enschede besteed in het kader van (verplichte) cofinanciering als voorwaarde bij de toegekende subsidies?	
Effectiviteit		
4	Welke activiteiten worden met de subsidies gefinancierd?	a: de gemeente (college en ambtelijk apparaat) is goed op de hoogte van subsidiemogelijkheden en de mate waarin die worden benut;
5	Welke maatschappelijke effecten beoogt de gemeente Enschede met deze activiteiten?	b: Er is een duidelijke relatie tussen beleidsdoelen van de gemeente Enschede en de gesubsidieerde activiteiten;
6	In hoeverre monitort de gemeente of en zo ja hoe deze gesubsidieerde projecten daadwerkelijk bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de beleidsprogramma's en wat kan op basis van de monitoring daarover worden geconcludeerd?	c: De gemeente weet of en zo ja in welke mate de gesubsidieerde activiteiten bijdragen aan de eigen beleidsdoelen; d: De gemeenteraad wordt hierover adequaat (tijdig, volledig en inzichtelijk) geïnformeerd, zodat kaderstelling en controle worden gefaciliteerd. e. Bevindingen uit de monitoring leiden indien nodig tot bijstelling van het beleid of het project.
Enschede als centrumgemeente		
7	Welke subsidies worden vanuit de rol van centrumgemeente aangevraagd en verkregen?	f: Beschikbare subsidies worden ten volle benut en daarbij vervult de gemeente Enschede haar rol als centrumgemeente;
8	Welke samenwerking is er daarnaast op subsidiegebied in de regio Twente? Liggen daar kansen die momenteel nog gemist worden?	g: De gemeente heeft een goed beeld van de samenwerking in de regio Twente op subsidiegebied en kansen worden optimaal benut.

Bijlage 2a: Europese subsidie voor de Arbeidsmarktregio Twente 2014-2016

Inleiding

Het Europees Sociaal Fonds is ingesteld om de economische en sociale samenhang in Europa te versterken. Hierbij wordt nationaal beleid ondersteund bij:

- Het bereiken van volledige werkgelegenheid;
- Het verbeteren van de arbeidskwaliteit;
- Het bevorderen van integratie van de beroepsbevolking;
- Het verkleinen van de verschillen in werkgelegenheid tussen Europese regio's.

Voor de periode 2014-2020 beschikt het fonds over een budget van € 84 miljard euro, voor alle lidstaten van de EU samen. Subsidieaanvragers in Nederland zullen hiervan in deze periode € 507 miljoen euro ontvangen¹⁸.

In Nederland coördineert het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) als aangewezen “managementautoriteit” voor de Europese subsidies de besteding van het geld uit het ESF in Nederland. Hiervoor is in 2001 het Agentschap SZW opgericht, dat inmiddels “Uitvoering van beleid” heet¹⁹. Daar moeten door Nederlandse subsidieaanvragers ook de aanvragen, tussenrapportages en afrekeningen worden ingediend. Uitvoering van Beleid doet als managementautoriteit namens de Europese Unie ook de interne controle en de eindcontrole op de afrekening.

Ook Enschede ontving in de onderzoeksperiode diverse ESF-subsidies en deze werden voor het rekenkameronderzoek nader bestudeerd. Specifiek het projectdossier van de ESF-subsidie voor de Arbeidsmarktregio Twente 2014 tot 2016 werd nader bestudeerd voor de uitwerking van deze casus. Hiervoor is gekozen vanwege de grote omvang, de rol hierbij van de gemeente Enschede als centrumgemeente en omdat het project geheel is afgerond en er dus zicht kan zijn op de geboekte resultaten.

Enschede als centrumgemeente

Enschede is centrumgemeente voor de Arbeidsmarkt regio Twente. Door een ambtelijke ESF werkgroep (Enschede en Hengelo²⁰) werd de aanvraag voor de periode 2014-2016 opgesteld. Periodiek werd ambtelijk overleg georganiseerd om input te ontvangen voor de aanvraag, zoals

¹⁸ Bron: www.Europa-nu.nl

¹⁹ Agentschap SZW heet per 1 januari 2018 Uitvoering Van Beleid; onderdeel van de directie Dienstverlening, Samenwerkingsverbanden en Uitvoering van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

²⁰ In de vorige programmaperiode (voor 2014) konden gemeenten zelfstandig aanvragen indienen, behalve voor ESF-projecten gericht op jeugdigen, die moesten worden aangevraagd via centrumgemeente Enschede waarbij de gemeente Hengelo de aanvragen verzorgde aangezien in die periode Hengelo meer ervaring had met ESF. Vanaf 2014 werd Enschede de centrumgemeente voor het gehele ESF, waarbij vanuit Bureau Subsidies en de projectleiders nadrukkelijk Hengelo vanwege de eerder opgedane ervaring steeds werd betrokken bij aanvraag.

over verwachte deelnemersaantallen, in te leveren documenten en dergelijke. Daarvoor werden steeds alle 14 betrokken gemeenten uitgenodigd.

De aanvraag ESF 2014-2016 is door centrumgemeente Enschede dus voor de *gehele* arbeidsmarktregio Twente ingediend. De beslissingen hierover werden genomen op regionaal niveau door het Ambtelijk Overleg Arbeidsmarkt en door het Portefeuillehoudersoverleg Arbeidsmarkt. De portefeuillehouder van de centrumgemeente Enschede was de officiële aanvrager van het ESF-project en tekende dan ook voor aanvragen richting Uitvoering van Beleid en voor de uitbetalingen. Uiteraard werd de portefeuillehouder hierbij door de betrokken Enschedese ambtenaren geïnformeerd.

Totale kosten versus subsidie

De totale projectkosten van dit ESF-project onder de noemer “Actieve Inclusie” werden begroot op € 9.714.499 en de verleende subsidie bedroeg € 3.016.650. Die subsidie was bedoeld voor alle Twentse gemeenten samen, maar het deel voor Enschede wordt niet afzonderlijk genoemd in het subsidieoverzicht (“de subsidiemeter”) van Bureau Subsidies. Ten behoeve van het rekenkameronderzoek leverde de projectleider van de gemeente Enschede een overzicht op waarin de verdeling van de subsidie over de verschillende gemeenten en projecten blijkt. Dat overzicht staat onder de uitwerking van deze casus.

Daaruit blijkt dat de gemeente Enschede zelf € 35.773 aan compensatie ontving voor de administratieve verplichtingen in relatie tot de ESF-activiteiten en daarnaast als compensatie € 151.503 als vergoeding voor personeelskosten in verband met de projectcoördinatie als centrumgemeente, € 50.586 als vergoeding voor de fee van Bureau Subsidies en € 134.615 voor een ESF-beheersbureau dat wordt bemenst door ambtenaren van de gemeente Enschede. De rest van de ontvangen subsidie was dus voor de overige deelnemende gemeenten en organisaties en het regionaal project “Matchen op Werk” en is door de gemeente Enschede overgedragen aan deze andere partijen.

Bij de afrekening in oktober 2018 bleek dat er minder kosten waren gemaakt (dus niet de eerder genoemde € 9.714.499, maar € 6.562.321). Maar het subsidiebedrag werd vastgesteld op de verleende € 3.016.650, omdat deze kosten aantoonbaar waren gemaakt en het bedrag voldeed aan de cofinancieringsvoorwaarden van het ESF. Ondanks de lagere kosten, werd er dus niet gekort op de subsidie.

Cofinanciering

Als cofinanciering werden kosten opgevoerd die reeds gemaakt werden salarislsten casemanagers, hetgeen in overeenstemming is met de subsidievoorwaarden van het ESF.

Omdat er een cofinancieringsverplichting van minimaal 50% geldt voor deze subsidies, was de cofinanciering minimaal gelijk aan het bedrag van de vastgestelde subsidie, dus € 3.016.650 voor alle deelnemers samen. De cofinanciering van de gemeente Enschede bedroeg € 35.773 (gelijk aan het ontvangen bedrag voor uitvoering van de activiteiten).

Er is destijds geen apart raadsbesluit genomen over de ingezette cofinanciering. Het betrof zoals gezegd kosten die reeds werden gemaakt voor reeds uitgevoerde activiteiten en die uit de goedgekeurde begroting werden gedekt.

De ontvangen ESF-subsidie is dus in feite een extra financieringsbron voor reeds lopende projecten en activiteiten. Een en ander is in overeenstemming met de ESF-subsidievoorwaarden.

Activiteiten

De subsidie wordt aan alle 35 arbeidsmarktregio's in Nederland toegekend en het is aan de Arbeidsmarktregio om de subsidie door het opvoeren van regionale projecten (grotendeels met re-integratie consultants voor de regio Twente) te genereren voor het arbeidsmarktbeleid van de regio.

Uitgangspunt bij de ESF-aanvraag voor de regio Twente was dat de te subsidiëren activiteiten zouden aansluiten bij bestaande (basis)initiatieven en projecten, dat geen nieuwe structuren zouden worden opgebouwd (met alle risico's van dien) en dat het bestaande proces van samenwerking van de 14 regionale gemeenten wordt versterkt.

Met de ESF-subsidie worden projecten gefinancierd voor de begeleiding van werklozen richting werk. Deze projecten worden uitgevoerd door de regiogemeenten, maar ook door:

- Het Leger des Heils (begeleiding naar werk voor personen aan de onderkant van de samenleving);
- Projecten die worden uitgewerkt door het Leerwerkloket (in samenwerking met het UWV);
- Startersadvisering vanuit de bijstand door de ROZ-groep²¹;
- Activiteiten onder de noemer "Matchen op werk" (begeleiding van 50+, werkzoekenden die in de laatste 12 maanden voor instroom minimaal 6 maanden werkloos zijn geweest, arbeidsbelemmerden, jongeren t/m 27 jaar, zogenoemde "niet-uitkeringsontvangers" en statushouders. Matchen op Werk wordt uitgevoerd door het Werkplein, waarin alle regiogemeenten deelnemen, evenals het UWV;
- VSO/PRO²² (financiering van beroepsopleidingen richting werk).

Voor de begeleiding van statushouders naar werk was ook subsidie gereserveerd ("Star-T"), maar toen hiervoor financiering vanuit andere subsidieregelingen kwam, is de gereserveerde subsidie toebedeeld aan andere activiteiten (dit is toegestaan op grond van de ESF-subsidievoorwaarden).

De beoogde resultaten en effecten

Het beoogde resultaat van de activiteiten is het terugdringen van het aantal bijstandsuitkeringen en het aantal UWV-cliënten. Daarnaast zijn het stijgen van de arbeidsparticipatie in de regio Twente en de re-integratie van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt beoogde doelen.

Overigens is de verleende subsidie bij de eindafrekening op 26 oktober 2018 voor 100% vastgesteld. Daaruit kan worden afgeleid dat alle subsidievoorwaarden zijn nageleefd en dat er volgens de managementautoriteit (Uitvoering en Beleid) geen verschil was tussen de beoogde resultaten en effecten en de gerealiseerde resultaten en effecten. Maar dat gaat uiteraard over

²¹ ROZ is partner in ondernemen in Twente en de Achterhoek met advies, coaching, trainingen, financiering en schuldhulpverlening voor ondernemers en starters.

²² Voortgezet Speciaal Onderwijs en Praktijkonderwijs

de beoogde resultaten en effecten zoals bedoeld in de Europese ESF-subsidievoorwaarden, niet zoals bedoeld door de gemeente Enschede.

De relatie tussen de gesubsidieerde activiteiten en de gemeentelijke doelen, staat voor medewerkers van Bureau Subsidies niet ter discussie, ook niet in de andere 14 Twentse gemeenten; deze doelen zijn het startpunt voor alle activiteiten die samenhangen met het verwerven en beheren van subsidies.

De uitvoering van de met ESF-subsidies gesubsidieerde activiteiten sluiten aan bij de volgende gemeentelijke doelen:

- Terugdringen aantal bijstandsuitkeringen;
- Stijgen van de arbeidsparticipatie in Enschede;
- Uitstroom naar werk;
- Internationalisering;
- Minder mensen met schulden in Enschede;
- Tegengaan mismatch werknemer/werkgever.

Al deze doelen staan genoemd in de programmabegroting van de gemeente Enschede, verdeeld over een aantal programma's.

Voor zover binnen de reikwijdte van het rekenkameronderzoek kon worden onderzocht, lijkt met de uitvoering van de met ESF-subsidie medegefinancierde activiteiten een positieve bijdrage te zijn geleverd aan het realiseren van de gemeentelijke doelen: de activiteiten hebben bijvoorbeeld bijgedragen aan uitstroom naar werk en aan het terugdringen van het aantal bijstandsuitkeringen. Omdat de gemeentelijke doelen niet meetbaar zijn gemaakt, is van een positieve bijdrage aan het realiseren van gemeentelijke doelen echter ook al gauw sprake.

Monitoring

De monitoring op de projecten en activiteiten die met ESF-subsidie worden gesubsidieerd is divers:

- Er vindt 2 keer per jaar op ambtelijk niveau ESF-overleg vanuit Enschede (als centrumgemeente) plaats over de voortgang, met elke subsidiepartij afzonderlijk;
- Elke 6 maanden worden ambtelijk de caseloads per ESF-medewerker ESF (zoals aangeleverd door de subsidiepartij) en de stand van zaken ten aanzien van de voortgang intern-(projectgroep/ projectleider) geëvalueerd;
- De evaluatie van de doelen van het project Matchen op Werk zal in november 2019 worden uitgevoerd;
- Iedere 12 maanden worden alle deelnemers aan de ESF-gesubsidieerde projecten en activiteiten op zogenoemde "BSN-lijsten" (dat zijn lijsten met de burgerservicenummers van de deelnemers) ter controle toegestuurd aan de uitvoeringsorganisatie van het Ministerie SZW (Dienst Uitvoering van Beleid);
- Ook vindt er een voorcontrole op het naleven van de subsidievoorwaarden (de zogenoemde "Pre-audit") plaats door de Dienst Uitvoering van Beleid;

Bovendien is het programma in opdracht van het Agentschap SZW in 2016 geëvalueerd door (Bartels Onderzoek & Advies in samenwerking met Regioplan).²³

Door ambtenaren van de gemeente Enschede werd gemonitord op de voortgang en op de subsidiewaardigheid van individuele deelnemers aan trajecten. Viel een deelnemer niet volgens de Europese voorwaarden binnen de doelgroep van het ESF (een traject moet bijvoorbeeld primair gericht zijn op werk, niet op zorg), dan adviseerden de subsidieadviseurs richting projectleiders om deze persoon niet in de kosten op te voeren en er dus geen subsidie voor aan te vragen. Zo wordt voorkomen dat er bij de afrekening discussie met Uitvoering van Beleid ontstaat over de subsidiabiliteit. Halfjaarlijks vond een voortgangsoverleg plaats met ambtelijk vertegenwoordigers uit de afzonderlijke 14 Twentse gemeenten (beleidsmedewerkers en medewerkers ESF-beheersbureau). Daar werden ook de afspraken gemaakt over bijvoorbeeld de aanlevering binnen de verplichte rapportageformats. Onderdeel van het voortgangsoverleg was ook om te bezien (grofmazig) of de activiteiten van de re-integratie consultants gericht zijn op uitstromen naar werk en niet betrekking hebben op het organiseren van zorg. Adviseurs van het ESF-beheersbureau geven advies richting projectleider over interpretatie van de regelgeving, opstellen (tussentijdse) rapportages, einddeclaraties, afstemming Ambtelijk overleg, etc.

Betrokkenheid van de gemeenteraad

Over de monitoring is overigens nog nooit gerapporteerd aan de raad. Bureau Subsidies rapporteerde aan het ambtelijk overleg (van de 14 regiogemeenten) en dat adviseerde de afzonderlijke wethouders van de 14 gemeenten. Memo's, die ter voorbereiding van het ambtelijk overleg werden voorbereid, werden wel vooraf ter informatie aan de wethouder en soms het MT gestuurd. Verslagen van het ambtelijk overleg werden voor bespreking geagendeerd voor het regionale PO-overleg (het overleg waar alle betrokken portefeuillehouders op dit onderwerp bij elkaar komen).

De gemeenteraad is niet rechtstreeks betrokken omdat het een regionaal ESF-project betrof en er geen extra middelen voor de uitvoering nodig waren of zijn gevraagd:

1. ESF-gelden regionaal worden regionaal aangevraagd. Het regionaal ambtelijk overleg Arbeidsmarkt Twente en de regionaal Portefeuillehouders werden geïnformeerd en namen feitelijk de beslissingen, niet de individuele gemeenteraden van de regiogemeenten;
2. De activiteiten zijn niet additioneel en doen geen extra beroep op financiële middelen uit de gemeentebegroting. De als cofinanciering ingezette middelen volgen uit de door de raad goedgekeurde begrotingen voor activiteiten die ook zonder de ESF-subsidie zouden worden uitgevoerd. De ESF-subsidie is voor de gemeente Enschede in feite een inkomstenbron.

²³ Tussenevaluatie implementatie en uitvoering eerste openstelling ESF Actieve Inclusie 2014-2020, Eindrapport, Uitgebracht in opdracht van het Agentschap SZW Amersfoort, 22 april 2016, p. 86

<u>Financieel overzicht ESF Actieve Inclusie 2014-2016 AMR Twente</u>		
ESF subsidie bedraagt € 3.016.650,00		
Minimaal te maken kosten € 6.033.300,00		
	Compensatie	
Gemeenten		
Gemeente Almelo	€ 31.835,73	
Gemeente Enschede	€ 35.773,49	
Gemeente Hellendoorn	€ 21.255,97	
Gemeente Hengelo Organisatie	€ 22.018,50	
Gemeente Hengelo SWB	€ 53.353,54	
Gemeente Losser	€ 16.823,65	
Gemeente Oldenzaal	€ 22.289,39	
Gemeente Rijssen/Holten	€ 34.527,75	
Gemeente Twenterand	€ 13.714,92	
Gemeente Wierden	€ 13.498,91	
Stichting Surplus	€ 43.424,43	
Leer Werk Loket	€ 171.377,84	
Regio Twente: Jongerenadviseurs	€ 33.442,28	
Gemeente Enschede: 1.000 jongerenplan	€ 37.089,14	
Leger des Heils	€ 64.635,17	
Gemeente Hengelo: ROZ	€ 333.927,15	
VSO PRO	€ 512.691,55	
	€ 1.461.679,41	1.
Overig		
STAR-T project	€ 80.000,00	
Project Matchen op Werk	€ 881.928,00	
Reservering i.v.m. definitieve controle	€ 200.000,00	
	1.161.928,00	2.
Projectleiding		
Gemeente Enschede: Programma EWO; Projectcoördinatie	€ 151.503,00	
Gemeente Enschede: Concernstaf; Bureau Subsidies; ESF adviseurs Enschede	€ 50.586,00	
Gemeente Hengelo: ESF adviseurs Hengelo	€ 50.586,00	
Gemeente Enschede: Programma EWO; ESF Beheersbureau	€ 134.615,00	
	€ 387.290,00	3.
Compensatie	€ 1.461.679,42	1.
Overig	€ 1.161.928,00	2.
Projectleiding	€ 387.290,00	3.
Rest	€ 5.752,58	
Totaal ESF	€ 3.016.650,00	

Tabel 6: ESF-subsidie 2014-2016 Arbeidsmarktregio Twente "Actieve Inclusie":

Bijlage 2b: De Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente

Inleiding

In juni en juli 2013 hebben alle gemeenteraden van de Twentse gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Oldenzaal en Provinciale Staten Overijssel op basis van een gezamenlijke visie het Ontwikkelingsperspectief 2040 'Netwerkstad Twente Vitaal en innovatief' vastgesteld. Dit is een gezamenlijk ruimtelijk economisch ontwikkelingskader voor 2040, ook wel aangeduid als Ontwikkelagenda Netwerkstad Twente (OANT). Voor de uitvoering van het programma is een bestuursovereenkomst gesloten.

Het doel van deze ontwikkelagenda is een vitaal en innovatief Twente in 2040. Daarvoor is een goede economie en een aantrekkelijk woon-, werk- en leefklimaat nodig. De gezamenlijke gemeenten in het stedelijk gebied van Twente hebben 19 samenwerkingsafspraken gemaakt en 13 investeringsprojecten geformuleerd om tot een vitaal en innovatief Twente te komen. Deze zijn in een werkprogramma nader uitgewerkt.

Het visiedocument 2040, het werkprogramma en de bestuursovereenkomst zijn de drie formele uitgangspunten voor de uitvoering van de OANT.

Voor de financiering van alle investeringsprojecten samen zijn vanuit de OANT de volgende budgetten beschikbaar: ²⁴

Bijdrage Provincie uit "Kracht voor Overijssel"	circa € 20,6 mln.
Bijdrage gemeenten	circa € 40 mln.
Bijdrage overige partners "cofinanciering" (bijv. Prorail en het bedrijfsleven)	circa € 30 mln.
Bijdrage overige partners "synergie" (bijv. Saxion en private partners)	circa € 95 mln.

In het subsidieoverzicht staan overigens alleen de projecten uit de OANT voor de gemeente Enschede zelf. Echter, de gemeente voert het geheel van de beheertaken uit voor *alle* deelnemers aan de OANT. Maar projecten van andere gemeenten staan dus niet in het subsidieoverzicht.

Uit bovenstaande beschrijving kan worden afgeleid dat er bij de projecten uit de OANT formeel geen sprake is van een subsidie zoals bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht, maar van een gezamenlijk project van de deelnemers. Het betreft immers investeringen (dus geen "activiteiten") ten bate van de eigen organisatie (dus niet "anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten"). Niettemin worden bij het beheer ervan wel alle procedures van een subsidie gehanteerd (verleningsbeschikking, voortgangsrapportages, eindafrekening, vaststelling etc.)

Enschede als beheerorganisatie

Bij het vaststellen van het werkprogramma is door de deelnemers gezocht naar een partij die het beheer voor alle deelnemers zou kunnen doen. Omdat in de gemeente Enschede een ambtenaar werkt die eerder programmamanager van doelstelling 2 EFRO projecten voor de gemeente Enschede was en die ervaring had met vergelijkbare projecten, is deze taak bij de gemeente Enschede belegd. Enschede voert dus namens alle deelnemers de administratie en voert alle beheertaken uit.

²⁴ Bron: werkprogramma OANT

De salariskosten van de medewerker die de taken uitvoert worden niet betaald uit een fee -zoals voor de andere medewerkers van Bureau Subsidies- maar uit de renteopbrengsten over de bevoorschotte ontvangsten uit de OANT. Dat blijkt echter niet uit het subsidie-overzicht.

Totale kosten versus subsidie

Enschede heeft in de onderzoeksperiode € 5,8 miljoen voor de financiering van 4 projecten in de periode 2015/2016 uit de OANT gekregen. Het betrof:

- 1) Verbindingszone stadscampus binnenstad;
- 2) Noordelijke spoorzone Enschede;
- 3) Doorontwikkeling Internationale School Twente;
- 4) Verhuizing Nationale Reisopera.

De totale begrote kosten van deze projecten bedroegen minimaal € 11,1 miljoen (subsidie en cofinanciering samen, zie hieronder).

Cofinanciering

De bijdrage van de gemeente Enschede aan vier Enschedese investeringsprojecten die met bijdragen uit de OANT zijn gefinancierd, is geraamd op € 1,9 miljoen²⁵.

Activiteiten

In het werkprogramma worden de afzonderlijke projecten en de partners genoemd. De projecten waren dus voorafgaand aan de start bekend en ook de partners, de wijze van financiering en de beoogde doelen en te leveren goederen en diensten aan de deelnemende gemeenten. In die zin is er strikt genomen dan ook geen sprake van subsidies zoals bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht²⁶.

Beoogde resultaten en effecten

De raad heeft zoals gezegd in 2013 het Ontwikkelperspectief met het bijbehorende werkprogramma vastgesteld. Daarmee is er dus een directe relatie tussen beleidsdoelen van de gemeente uit de OANT mede gefinancierde activiteiten.

In de programmabegroting en gemeenterekening kunnen de activiteiten van de OANT terug worden gevonden onder beleidsdoelstelling A (Economische groei in Enschede en Twente, meer bedrijven en groei van bedrijven) en doelstelling B (Het bevorderen van een betrouwbare en voor de lange termijn houdbare financiële huishouding).

Monitoring

De monitoring wordt gedaan door de projectorganisatie van OANT zelf. In september 2016 werd de midterm review gepubliceerd en ter kennisname aan de gemeenteraad gestuurd. De medewerker van Bureau Subsidies die is aangewezen voor alle taken rond OANT rapporteert zo nodig zelfstandig over de voortgang aan bestuurders en directeuren, ook aan die uit andere deelnemende gemeenten en de provincie.

²⁵ bron: werkprogramma OANT

²⁶ Artikel 4:21 van de Algemene wet bestuursrecht: De aanspraak op financiële middelen door een bestuursorgaan verstrekt met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager, anders dan als betaling voor aan het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten

Betrokkenheid van de gemeenteraad

De raad heeft zoals gezegd in 2013 het Ontwikkelperspectief met het bijbehorende werkprogramma vastgesteld. In het werkprogramma staan ook de projecten genoemd die uitgevoerd worden door de gemeente Enschede, inclusief de benodigde cofinanciering. De midterm review is aangeboden aan de gemeenteraad.

Bijlage 2c: De fietssnelweg F35

Inleiding

In de jaren 90 van de vorige eeuw leefde de gedachte om in bepaalde stedelijke gebieden tot de vorming van stadsprovincies te komen, mengvormen van provincies en gemeenten. Onder de Kaderwet “bestuur in verandering” uit 1994 zijn een aantal regionale openbare lichamen ingesteld die op termijn stadsprovincies moesten gaan vormen, waaronder de regio Twente. De Kaderwet is inmiddels komen te vervallen. In plaats hiervan kwamen de zogeheten plusregio's uit de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr+). Bestuurlijk gezien was de plusregio een extra bestuurslaag naast het Rijk en decentrale overheden. Het ontbreken van een rechtstreeks gekozen bestuur van de Wgr+ regio's werd in democratisch opzicht als nadeel gezien. De plusregio's zijn daarom op 1 januari 2015 wettelijk afgeschaft en hun taken zijn ondergebracht bij democratisch verkozen organen, in dit specifieke geval bij de provincie Overijssel.

Eerder kreeg de Wgr+ regio Twente van het Rijk mobiliteitsgelden. Met het afschaffen van Wgr+ gebieden zijn taken en gelden overgegaan naar de Provincie Overijssel, nu de feitelijke subsidieverlener.

Uit de Decentralisatie uitkering verkeer en vervoer (DUV&V) is jaarlijks ongeveer € 8 miljoen aan provinciale subsidie beschikbaar voor mobiliteits- en bereikbaarheidsprojecten in de Twentse gemeenten. Elk jaar wordt er door de provincie een uitvoeringsprogramma (in feite een projectenlijst) vastgesteld op basis van alle door de 14 Twentse gemeenten ingediende projectvoorstellen. Uit het budget kunnen niet alle subsidieaanvragen worden gehonoreerd, dus de provincie moet keuzes maken.

De aanleg van een fietssnelweg vanaf Nijverdal tot aan de Duitse grens staat hoog op de prioriteitenlijst van de provincie. Een fietssnelweg heeft zo min mogelijk gelijkvloerse kruisingen, geen of zo weinig mogelijk stoplichten, een eenduidige markering en is relatief breed.

Het regionale Masterplan F35 uit 2009 (geactualiseerd in 2014) werd door een regionale projectgroep opgesteld en begeleid. In die projectgroep zitten ambtelijk vertegenwoordigers van de betrokken gemeenten, een externe deskundige van Goudappel Coffeng, adviseurs mobiliteit en -sinds de overgang van Rijksfinanciering via de regio naar de provincie eind 2014 - ook ambtelijke vertegenwoordigers van de provincie. De regionale projectgroep F35 zoekt naar subsidiemogelijkheden in het algemeen en toetst gemeentelijke uitwerkingsplannen voor deeltrajecten van de F35 aan het eerder vastgestelde Masterplan.

De voor het rekenkameronderzoek uitgewerkte casus betreft een deel van het tracé, te weten de fietsverbinding tussen de Spoordijkstraat / Tubantiasingel en Station Enschede CS.

Totale kosten versus subsidie

De totale kosten voor dit project bedragen naar verwachting € 5,9 miljoen en er is € 4.407.000 aan subsidie aangevraagd bij de provincie (er gold hiervoor de verlaagde cofinancieringsverplichting van minimaal 25%). In januari 2019 werd een gewijzigde subsidieaanvraag gedaan,

waarbij nog eens € 260.000 aan subsidie werd aangevraagd.²⁷ Overigens wordt de verleende subsidie door de provincie verdeeld over twee gelijke jaarschijven, zodat het beschikbare DUV&V-jaarbudget niet in zijn geheel wordt besteed aan de fietssnelweg.

Cofinanciering

De cofinanciering vanuit de gemeente bestaat uit een eigen bijdrage van € 1.248.650,-- waarin de loonkosten van de betrokken ambtenaren (€ 182.336,-) zijn verwerkt.

Overigens was de cofinancieringsverplichting voor de gemeente 50% ten tijde van de Wgr+ regio. Nadat de Provincie de mobiliteitstaken van de regio had overgenomen, werd deze cofinancieringsverplichting door GS verlaagd naar 25%. De 75% subsidiebijdrage door de provincie komt vanuit de beschikbare DUV&V gelden.

Activiteiten

De voor het rekenkameronderzoek uitgewerkte casus betreft een deel van het tracé, te weten de fietsverbinding tussen de Spoordijkstraat / Tubantiasingel en Station Enschede CS.

In juni 2019 werd de eerste tussenrapportage ingediend bij de provincie. Daaruit blijkt dat feitelijke bouwactiviteiten nog moeten starten en dat die start afhankelijk is van verschillende factoren, zoals het verloop van de grondverwerving (een deel van het beoogde tracé is in eigendom van NS Vastgoed, die dit aan vervoerder Syntus verhuurt voor het stallen van bussen).

Er is een begin gemaakt met het geselecteerde tracé in Enschede, door een stukje bestaande straat achter het station al vast om te bouwen tot fietsstraat (zo is het wegdek rood gemaakt en zijn de belijning en de bewegwijzering/bebording aangepast). Maar de (meer ingrijpende) graafwerkzaamheden moeten nog van start gaan. De start daarvan loopt waarschijnlijk vertraging op, doordat overleg over aankoop, contractvorm of misschien zelfs onteigening met de huidige eigenaren (met name NS Prorail, NS Vastgoed en Syntus, haar moederbedrijf Keolis en particulier) van de grond op het beoogde tracé de nodige tijd kost.

De beoogde resultaten en effecten

Doel van de activiteiten is om een fietssnelweg van circa 62 km aan te leggen (de F35) van Nijverdal tot aan de Duitse grens, met zijtakken naar Vriezenveen en Oldenzaal. Er zijn plannen om deze fietssnelweg op termijn ook grensoverschrijdend te maken. Het te bereiken effect is dat fietsverkeer een groter aandeel krijgt in de totale vervoersstromen en dat het autoverkeer afneemt, waardoor de ontsluiting en bereikbaarheid (met name via A1 en A35) van de steden in de regio Twente beter wordt.

De F35 past binnen de gemeentelijke doelen, zoals geformuleerd in de Herijking Ruimtelijke Ontwikkelingsvisie (vastgesteld door de raad op 22 juni 2009), de Fietsvisie 2012-2020 “Enschede Fietsstad 2020” en in de gemeentelijke mobiliteitsvisie “Koers voor Mobiliteit” van 19 juni 2019.

Monitoring

Intern wordt maandelijks aan de opdrachtgever gerapporteerd over de voortgang en de uitputting van het budget. Incidenteel en ad hoc wordt op locatie de fysieke voortgang door ambtenaren van de gemeente beoordeeld.

²⁷ Ten tijde van het rekenkameronderzoek was op deze aanvullende aanvraag nog geen beschikking afgegeven door de provincie

De werkzaamheden werden en worden Europees aanbesteed op basis van een bestek. Het is dus mogelijk om precies na te gaan of de voortgang inhoudelijk voldoet aan de gestelde eisen. Pas als dat is vastgesteld, vindt afrekening plaats.

Indien nodig is er overleg tussen de projectleider, de intern opdrachtgever en de wethouder of heeft de intern opdrachtgever de mogelijkheid om in het portefeuillehouder overleg een kwestie te agenderen voor overleg en besluitvorming. Circa 2 maal per jaar is er ook overleg tussen de Fietzersbond Enschede en de wethouder, waarbij de afdeling aanwezig is.

Het tracé in Enschede is nog niet af. Voor overige gereedgekomen delen van het tracé van de F35 is al bekend dat de beoogde doelen en effecten bereikt worden. Er maken steeds meer fietsers gebruik van de F35 en zij zijn daar ook erg tevreden over.²⁸ Dat blijkt vooral uit een recent onderzoek van de ANWB naar fietssnelwegen. De F35 werd in dat onderzoek zeer goed gewaardeerd.²⁹ De fietssnelweg F35 Hengelo-Enschede kwam in dit onderzoek zelfs als testwinnaar uit de bus.

Er komen overigens nog vervoltrajecten tussen Hengelo en Enschede (vanaf de Tubantiasingel tot aan de Tweekelerzoom) en op de tracés tussen Enschede en Oldenzaal en Enschede en Glanerbrug. Daarvoor waren tot nu toe onvoldoende eigen middelen voor de verplichte 25% cofinanciering. Echter, het schetsontwerp voor dit vervoltraject ligt al gereed, en wordt nu achtereenvolgens uitgewerkt tot een voorlopig en definitief ontwerp in de hoop dat er straks subsidiemogelijkheden zijn vanuit de provincie, het Rijk of Europa. Daarover vindt overleg plaats in de projectgroep, samen met de provincie Overijssel. Verder vinden bilaterale overleggen plaats over subsidiemogelijkheden met Bureau Subsidies.

Betrokkenheid van de gemeenteraad

Het hiervoor genoemde Masterplan F35 (2009, geactualiseerd in 2014) bevatte al een globaal tracé, gebaseerd op de meest kansrijke relaties en trajecten. Het geactualiseerde Masterplan (2014) is in 2015 vastgesteld door de gemeenteraad, net als in alle betrokken regiogemeenten. Doel hiervan was dat alle gemeenten zouden instemmen met het ambitieniveau en het voorontwerptraacé en de ruimtelijke reservering zoveel mogelijk te regelen, zodat de plannen niet zouden worden doorkruist met nieuwe bouwplannen en dergelijke. Ook het zo mogelijk reserveren van de benodigde gemeentelijke financiële middelen voor uitvoering in de komende jaren was onderdeel van het raadsvoorstel.

De benodigde gemeentelijke kredieten (waaronder de cofinanciering) worden op basis van de jaarlijkse Mobiliteitsprojectenlijst toegekend door de gemeenteraad.

²⁸ Ambtelijk werd aangegeven dat het toenemende gebruik van elektrische fietsen en speedpedelecs ook bijdraagt aan de benutting van fietssnelwegen. De fietssnelweg faciliteert als het ware het gebruik van deze alternatieve manieren van vervoer.

²⁹ Onderzoek snelfietsroutes 2019, ANWB, zie <https://www.anwb.nl/vrije-tijd/test/fietssnelwegen>

Bijlage 2d: Positionering van wijkverpleegkundigen

Inleiding

In 2014 werden door Bureau Subsidies bij de provincie Overijssel 4 verschillende subsidieaanvragen ingediend voor WMO-gerelateerde projecten.³⁰ 3 daarvan werden afgewezen, de andere werd toegewezen. De toegewezen subsidie was bedoeld voor het project “WMO - Positionering wijkverpleegkundige in de integrale wijkaanpak”. Dat project werd voor het rekenkameronderzoek in deze casusbeschrijving uitgewerkt.

Een verklaring voor de afwijzing van 3 projecten is overigens dat er sprake was van een tendersysteem: subsidieaanvragen moesten volgens een bepaald format door een gemeente bij de provincie worden ingediend. Die bepaalde zelfstandig de prioritering en dus ook welke aanvragen wel en welke niet werden toegekend binnen het subsidieplafond. Daarop was geen invloed mogelijk vanuit Bureau Subsidies, al hebben de subsidieadviseurs natuurlijk wel geprobeerd om met de 4 subsidieaanvragen vanuit de gemeente Enschede zoveel mogelijk te anticiperen op verwachte prioritering door de provincie.

In dit traject is de samenwerking gezocht met de andere 13 Twentse gemeenten (in Samen14 / OZJT verband³¹), onder andere omdat het aantal deelnemende gemeenten een belangrijk criterium was bij de beoordeling. Alle Twentse gemeenten waren dan ook op de hoogte van de projecten die door de Twentse gemeenten werden ingediend.

Uit het rekenkameronderzoek blijkt dat er naast de 4 genoemde door Bureau Subsidies aangevraagde subsidies, nog een 5e aanvraag werd gedaan (“Lang zult u wonen”, een project om dementerende ouderen langer zelfstandig thuis te laten wonen), maar dan buiten Bureau Subsidies om. Deze 5e aanvraag werd door de provincie wel gehonoreerd (in totaal werd door de provincie € 163.495 aan subsidie voor deze 5e aanvraag verleend), maar wordt niet vermeld op het subsidieoverzicht (“de subsidiemeter”). Bureau Subsidies heeft bij de projectleider een aantal stukken met betrekking tot deze subsidie (waaronder de beschikking) opgevraagd voor het dossier. Dat is ten dele gedaan na enig aandringen door een medewerker van Bureau Subsidies. Verder is Bureau Subsidies niet betrokken geweest bij de aanvraag en het beheer van deze 5e subsidie. Een voorzichtige inschatting uit de interviews is dat dit over en weer tot de nodige ergernis heeft geleid.

Totale kosten versus subsidie

De begrote kosten van dit project bedroegen € 474.080. De totale gerealiseerde kosten van het project bedroegen volgens het eindverslag van 31 januari 2017 €452.953 voor alle deelnemers samen. De toegekende (en later ook ongewijzigd vastgestelde) subsidie voor het project bedroeg €284.000. Dit bedrag was overigens niet bedoeld voor (gedeeltelijke) dekking van kosten van de gemeente Enschede alleen. Er was namelijk sprake van een samenwerking tussen wijkteams van Enschede, zorgaanbieders Livio, Carint en De Posten. Daarnaast waren alle Twentse gemeenten

³⁰ Het gaat dus om een oude WMO-regeling, waarvoor de provincie subsidieverlener was.

³¹ OZJT/Samen14 is de samenwerking tussen de veertien Twentse gemeenten op het gebied van jeugdhulp en Wmo-zorg. Door de inkoop, contractmanagement, monitoring en expertise efficiënt te organiseren, zorgt OZJT/Samen14 ervoor dat alle veertien gemeenten een duurzaam en betaalbaar zorgstelsel kunnen realiseren voor hun inwoners.

betrokken bij het project. Omdat Enschede de aanvraag heeft verzorgd, is het deel dat toekwam aan andere deelnemers aan het project “doorbeschikt” (door Enschede bij beschikking toegekend aan die andere deelnemers). In totaal is € 230.000,- doorbeschikt aan de drie zorgaanbieders.

De projectleider gaf aan dat de subsidie werd ervaren als een bonus voor een project dat toch al liep, maar dat nu intensiever en met een grote sessie in een schouwburg kon worden afgesloten.

Cofinanciering

Volgens de subsidievoorwaarden ³² bedraagt de subsidie maximaal 100% van de subsidiabele kosten, maar op onderdelen van de uitgaven wordt van de gemeenten wel een eigen bijdrage verlangd. Uit het projectdossier blijkt dat de deelnemende gemeenten de kosten van ambtelijke uren ingezet hebben als cofinanciering. De totale cofinanciering op dit project bedroeg € 190.080,- voor alle gemeenten gezamenlijk, waarvan € 63.360,- voor de (convenant-) gemeente Enschede. Voor de andere gemeenten bedroeg de bijdrage per gemeente € 9.750,-.

Activiteiten

In dit project waren er twee hoofdactiviteiten:

- 1) Ontwikkeling positioneringsmodel wijkverpleegkundige t.o.v. het wijkteam en het ontwikkelen van modellen daarvoor;
- 2) Inzetten op effectieve samenwerking in de wijk.

Het project is afgesloten met een sessie in de schouwburg van Hengelo, waaraan betrokkenen (bestuurders, ambtenaren, zorgverzekeraars, zorgverleners, etc.) vanuit het hele land deelnamen. Daar is ook een boekje met de resultaten gepresenteerd.

De beoogde resultaten en effecten

Doel van het project “Positionering Wijkverpleegkundige in de wijk” was om de signalerende functie van wijkverpleegkundigen (waarbij een wijkverpleegkundige zaken ziet waarop extra zorg vanuit de zorgverzekering of vanuit de WMO moet worden ingezet) te verbeteren en voorstellen te doen voor de bekostiging daarvan. Zorg aan burgers door wijkverpleegkundigen wordt namelijk bekostigd uit de zorgverzekering. Maar de signalerende functie van wijkverpleegkundigen valt onder de zogenoemde niet-toewijsbare zorg en daarvoor kregen zorgaanbieders aanvankelijk (met de decentralisaties in het Sociaal Domein per 1 januari 2015) geen vergoeding.

De aansluiting van deze activiteit bij gemeentelijke doelen ligt voor de hand: in het licht van de decentralisaties in het Sociaal Domein (de transitie) moest er goed worden nagedacht over functies en taken van alle betrokken zorgmedewerkers in de beoogde, integrale aanpak. De wijkverpleegkundige leek het meest aangewezen om de signalerende functie (welke burger heeft extra hulp nodig?) in te vullen.

Het project was in de uitvoering succesvol (zowel landelijk als in de regio), omdat het lukte om de signalerende functie van wijkverpleegkundigen goed voor het voetlicht te brengen en om daarvoor landelijk ook een vergoedingssystematiek in te laten stellen.

³² Artikel 3.2.4. Grondslag subsidie

Na afloop van het project is er verder echter geen vervolg aan gegeven aan verdere activiteiten. En de lange termijneffecten -buiten het feit dat er nu voor de bekostiging voor niet-toewijsbare zorg, zijn dan ook onbekend.

Monitoring

Het project werd door een externe, ingehuurde partij geëvalueerd. De resultaten daarvan zijn binnen de gemeente Enschede verder niet verspreid.

Betrokkenheid gemeenteraad

Van betrokkenheid van de gemeenteraad bij dit project is in het rekenkameronderzoek niet gebleken.

Bijlage 2e: Subsidies uit het INTERREG V-A Kaderprogramma

Inleiding

Vanuit het Europese INTERREG V-A Kaderprogramma kunnen projecten worden gesubsidieerd met een EU-subsidie van maximaal 50% van de subsidiabele kosten, echter met hoogstens € 25.000 per project en met een cofinancieringsverplichting van de overige kosten die door Duitse en Nederlandse middelen moeten worden gefinancierd.

INTERREG is een Europees subsidieprogramma waarmee negatieve gevolgen van barrières als gevolg van interne grenzen van de EU teniet moeten worden gedaan. Dat gebeurt door samenwerkingsprojecten te subsidiëren. In 79 programma's werken landen en regio's op verschillende manieren samen aan innovatie, onderzoek, duurzame energie, klimaatadaptatie en transport. Er zijn verschillende, regionale samenwerkingsverbanden waarin deze projecten worden uitgevoerd, waarvan er één op het grensgebied van Twente en Duitsland ligt, de "EUREGIO".

Het INTERREG V-A Kaderprogramma Duitsland-Nederland (een deelprogramma binnen INTERREG) is bedoeld om de barrière-werking van de grens weg te nemen voor burgers, instellingen en het bedrijfsleven en om samenwerking tussen Nederland en Duitsland te verbeteren op verschillende thema's (werken, onderwijs, cultuur, natuur, landschap en milieu, structuur, demografie, gezondheid, bestuur etc.). Op basis van de zogenoemde "EUREGIO-strategie 2020" wordt gewerkt aan één verzorgingsgebied aan weerszijden van de grens.

EUREGIO is sinds 2016 een Nederlands-Duitse Gemeenschappelijke regeling, meer specifiek een Nederlands-Duits openbaar lichaam naar Duits recht. Bij de Euregio zijn 129 gemeenten, steden, (Land-)Kreisen en waterschappen aangesloten. Aan de Duitse zijde beslaat de regio delen van de deelstaten Niedersachsen en Nordrhein-Westfalen. Aan de Nederlandse kant zijn delen van de provincies Gelderland, Overijssel en Drenthe lid van dit grensoverschrijdende samenwerkingsverband, dat inmiddels 60 jaar bestaat.

Subsidieaanvragen voor INTERREG V-A subsidies uit het Kaderprogramma in de EUREGIO kunnen worden ingediend bij het EUREGIO-secretariaat in Gronau (Duitsland), dat voor deze projecten leadpartner is.

De EUREGIO-raad is het politieke orgaan van het samenwerkingsverband, te vergelijken met een soort grensoverschrijdend parlement. Daarin zijn vertegenwoordigers van alle aangesloten overheden vertegenwoordigd, waaronder ook vier raadsleden uit Enschede. De EUREGIO-raad komt driemaal per jaar bijeen (maart, juni en november).

Aanvragen voor subsidies uit het INTERREG V-A Kaderprogramma moeten worden goedgekeurd door de EUREGIO-raad, tenzij het aangevraagde subsidiebedrag maximaal € 1.000 betreft. Voor dergelijke kleine projecten gelden gedeeltelijk vereenvoudigde, speciale regelingen. Voor aanvragen tot € 5.000 aan EU-subsidie kan het EUREGIO secretariaat bovendien zelf -zonder voorafgaande goedkeuring door de EUREGIO-raad- binnen ca. 14 dagen subsidieaanvragen goedkeuren.

Omdat kleine subsidieaanvragen niet langs de EUREGIO-raad hoeven voor goedkeuring, dient de gemeente Enschede volgens de vertegenwoordigers van het EUREGIO-secretariaat relatief vaak kleine subsidieaanvragen in. Zo hoeft in de planning van het opstellen van subsidieaanvragen geen rekening te worden gehouden met het vergaderschema van de Euregio-raad. De medewerkers van Bureau Subsidies geven aan dat er vaak kleine aanvragen worden gedaan in verband met de aard en omvang van de projecten waarvoor subsidie wordt aangevraagd. Volgens hen is er geen causaal verband tussen de omvang en de benodigde goedkeuring door de EUREGIO-raad.

Hoewel het aanvragen en afrekenen van deze subsidies technisch relatief eenvoudig is, moeten de aanvraag en de afrekening overigens minutieus worden voorbereid, omdat moet worden voldaan aan de Europese subsidievoorwaarden waaraan ook de Euregio gebonden is. In een vroegtijdig stadium moeten heel concrete gegevens aangeleverd worden, bijvoorbeeld over deelnemersaantallen, activiteiten, locatie, verdeling van kosten en de rol van alle betrokkenen. Wordt gaandeweg het traject daarvan afgeweken, dan heeft het veelal gevolgen voor de (hoogte van de) subsidie. Monitoring door de subsidiebeheerders en overleg met de projectleiders gedurende de uitvoering van het project is dan ook extra belangrijk, zodat zo nodig tijdig kan worden bijgestuurd.

Voor wat betreft de subsidievoorwaarden geldt dat de aanvraagprocedure de vastgestelde (Europese) leidraad voor projectaanvragen volgt. Daar kan niet van worden afgeweken. Van belang zijn met name:

- Er geldt een cofinancieringsverplichting als eigen bijdrage in de projectkosten en bij de afrekening moet een eindrapportage worden ingediend waarop alle uitgaven worden onderbouwd en met originele of gewaarmerkte gespecificeerde rekeningen, bonnen en bankafschriften;
- Ook moet in de eindrapportage worden aangegeven of en zo ja in hoeverre de grensoverschrijdende doelen van het project zijn gerealiseerd. Daarbij moeten zoveel mogelijk kwantificeerbare resultaten (zoals aantallen deelnemers en bezoekers) worden genoemd;
- Voor projectuitgaven van meer dan € 15.000 excl. BTW moet door de gemeente meervoudig onderhands worden aanbesteed bij drie partijen;
- Als een project duurder uitvalt dan bij de projectaanvraag werd aangegeven, dan kan dit niet leiden tot verhoging van de toegekende subsidie;
- Op alle communicatie uitingen over het project moet de gemeente steeds vermelden dat de activiteiten met Europese subsidie worden mogelijk gemaakt en moet het logo van INTERREG VA- Duitsland-Nederland worden getoond.

Totale kosten versus subsidie

In totaal werd aan de gemeente Enschede in de onderzoeksperiode voor diverse projecten INTERREG V-A subsidie uit het kaderprogramma verleend. Totaal ging het om een bij de aanvraag verleend subsidiebedrag van € 134.480 en een vastgesteld subsidiebedrag van € 91.315. De kleinste subsidie was € 1.000 en de grootste € 21.000.

De totale kosten zijn onbekend, omdat die ook niet blijken uit het subsidieoverzicht en voor het rekenkameronderzoek niet het gehele projectdossier werd bestudeerd.

Volgens informatie van het EUREGIO-secretariaat werd er bij de eindafrekening op de verleende subsidies gekort, omdat de totale subsidiabel kosten lager bleken dan geraamd en omdat in een aantal gevallen de subsidievoorwaarden niet werden nageleefd. (Zie verder hieronder bij “activiteiten” waar een toelichting op een aantal afzonderlijke projecten is opgenomen).

Aanvragen en beheer tot en met de afrekening van deze INTERREG V-A Kaderprogramma-subsidies zijn bovendien relatief erg tijdrovend. Gezien de kleine subsidiebedragen weegt de financiële opbrengst van de betreffende projecten dan ook - strikt financieel gezien – niet op tegen de kosten. Bureau Subsidies kan op grond van de door het college vastgestelde regels over interne verrekening voor deze kleine subsidieaanvragen ook geen enkele fee in rekening brengen bij een beleidsafdeling en kan dus haar eigen financiële targets met het aanvragen van INTERREG-subsidies ook niet realiseren.

Cofinanciering

Het cofinancieringspercentage bedraagt zoals gezegd 50% van de subsidiabele kosten. Het totale bedrag dat werd opgevoerd aan cofinanciering kon binnen de reikwijdte van het rekenkameronderzoek niet worden herleid. Voor zover bekend, wordt dit in de volgende paragraaf per project aangegeven.

Activiteiten

Hieronder volgt een korte beschrijving van een aantal projecten, die op basis van de eindafrekeningen en een toelichting daarop van het EUREGIO-secretariaat:

Die Tolle Woche

Als onderdeel van “Die Tolle Woche” is er op woensdagavond 27 september 2017 een tweetalige ondernemersavond georganiseerd door de gemeente Enschede, in samenwerking met de Volksbank Gronau-Ahaus, Wirtschaftsförderungsgesellschaft Gronau en Rabobank Enschede-Haaksbergen. Doel van deze avond was om ondernemers uit beide landen met elkaar in contact te brengen op informele wijze. Op deze ondernemersavond in de Grote kerk op de Oude Markt in Enschede waren 63 Nederlandse (waarvan 47 Enschedese) en 32 Duitse ondernemers aanwezig. Het doel van het project is daarmee volgens de gemeente Enschede bereikt. Deze beoordeling is bij de eindafrekening door de voor het kaderproject verantwoordelijke medewerkers van het EUREGIO-Projectbureau - overgenomen.

De geplande uitgaven bedroegen € 16.805 en daarvoor werd bij de aanvraag 50% (dus € 8.403) aan subsidie toegekend. Maar uit de eindafrekening blijkt dat er uiteindelijk € 21.487 aan kosten werden gemaakt. Het EU-subsidiebedrag en het -percentage ligt vast in de toekenning en kon op grond van de subsidievoorwaarden dus niet worden verhoogd. Bovendien zijn niet alle kosten die werden opgevoerd bij de afrekening ook goedgekeurd als subsidiabele kosten, omdat er niet geheel was voldaan aan alle subsidievoorwaarden. Zo was niet bij alle communicatie over de ondernemersavond het verplichte INTERREG -logo gepubliceerd en werd niet vermeld dat de ondernemersavond werd gerealiseerd met INTERREG-subsidie. De uiteindelijk bij de afrekening vastgestelde subsidie bedroeg € 5.350, oftewel 25% van de totale projectkosten.

Een ander onderdeel van Die Tolle Woche betreft twee activiteiten op het gebied van grensoverschrijdend onderwijs (Duits is hip! voor scholieren uit het basisonderwijs op 26 september 2017) en FeierZeit! voor scholieren uit het voortgezet onderwijs op 29 september 2017). In totaal hebben 410 Enschedese scholieren deelgenomen aan een van deze activiteiten

en 190 Duitse leerlingen. Doelen waren het realiseren van een netwerk voor uitwisseling van leerlingen en docenten, kennismaking tussen de leerlingen en kennismaking van elkaars cultuur. Uit de eindrapportage blijkt dat deze doelen volgens de gemeente Enschede werden gerealiseerd. Deze beoordeling is bij de eindafrekening door de voor het kaderproject verantwoordelijke medewerkers van het EUREGIO-Projectbureau overgenomen.

De geplande uitgaven bedroegen € 35.000 en daarvoor werd bij de aanvraag 50% (dus € 17.500) aan EU-subsidie toegekend. Maar uit de eindafrekening blijkt dat er uiteindelijk € 39.641 aan kosten werden gemaakt. De uiteindelijk bij de afrekening vastgestelde subsidie bedroeg slechts € 7.603 (oftewel 19% van de totale projectkosten). Redenen voor het verlagen van de EU-subsidie waren 1) in strijd met de subsidievoorwaarden waren sommige uitgaven niet aanbesteed bij 3 partijen en 2) voor een deel van de kosten werd een verzamelfactuur ingediend waaruit de kosten voor dit project niet waren gespecificeerd. Deze factuur werd dan ook niet geaccepteerd als bewijs voor projectuitgaven.

Ken je burens

In de periode november 2017 tot april 2018 hebben in totaal 22 medewerkers uit EUREGIO-steden deelgenomen aan dit uitwisselingsproject. Doel van het project was om tot een grensoverschrijdend netwerk te komen, kennis op te doen omtrent verschillen in werkwijze en cultuur en om een impuls te geven aan de samenwerking. Uit de gemeente Enschede namen 5 medewerkers deel aan dit project. Uit de eindafrekening blijkt dat het projectdoel volgens de gemeente Enschede is gerealiseerd. Deze beoordeling is bij de eindafrekening door de voor het kaderproject verantwoordelijke medewerkers van het EUREGIO-Projectbureau overgenomen.

Uit de eindafrekening blijkt echter ook dat de geplande uitgaven € 18.090 waren en dat voor de helft daarvan, dus voor € 9.045 aan subsidie werd toegekend. Uiteindelijk is er echter meer (namelijk € 24.483) uitgegeven. Het EU-subsidiebedrag en het -percentage ligt vast in de toekenning en kon op grond van de subsidievoorwaarden dus niet worden verhoogd. Wel zijn alle opgevoerde subsidiabele kosten bij de afrekening geaccepteerd. De uiteindelijk bij de afrekening vastgestelde EU-subsidie was daarom gelijk aan de toegekende maximale EU-subsidie, dus € 9.045, oftewel 37% van de totale projectkosten.

Variantenstudie F35

Dit project betrof de uitwerking eind 2016 van een aantal mogelijke varianten van de aanleg van een fietssnelweg. De kosten daarvoor werden begroot op € 50.000 en de verleende subsidie daarvoor bedroeg 50% van de kosten, oftewel € 25.000. Uiteindelijk bleken de kosten lager te liggen dan begroot, oftewel € 40.932. De bij de afrekening vastgestelde subsidie bedroeg 50% van de gemaakte kosten, oftewel € 20.466.

Beoogde resultaten en effecten

Het succes van de uitgevoerde projecten wordt over het algemeen positief beoordeeld, door alle betrokkenen, al is de grensoverschrijdende meerwaarde soms niet evident. Waar mogelijk wordt bij de eindafrekening door het EUREGIO-secretariaat gevraagd naar kwantitatieve informatie (zoals aantallen deelnemers aan grensoverschrijdende initiatieven, aantal bezoekers, aantal MKB enz.), maar dat zegt meer over realisatie van projectdoelen, niet zozeer over het realiseren van beoogde effecten.

Effecten kunnen volgens het EUREGIO-secretariaat o.a. worden gemeten aan de duurzaamheid van een project; hoe worden de door het project ontstane netwerken en activiteiten voortgezet zonder INTERREG-financiering?

Er is een duidelijke relatie tussen de beleidsdoelen van de gemeente Enschede en de met INTERREG-gefinancierde projecten. Deze passen namelijk alle naadloos bij de doelstellingen uit diverse gemeentelijke beleidsvisies, meer specifiek binnen de doelstellingen van de Duitsland-agenda. Dat de projecten bijdragen aan het realiseren van de Duitsland-agenda is de vraag, daarover wordt in ieder geval weinig tot niets gerapporteerd aan de gemeenteraad. Voor de uitvoering van de Duitsland-Agenda heeft de gemeenteraad overigens geen middelen beschikbaar gesteld.

Monitoring

Monitoring vindt plaats tussen de subsidiebeheerders van Bureau Subsidies en de betrokken ambtelijke projectleiders. Daarnaast is er regelmatig overleg tussen vertegenwoordigers van Bureau Subsidies (met name met een subsidieadviseur) en de projectleider van het INTERREG-secretariaat in Gronau.

De contacten over en weer tussen medewerkers van Bureau Subsidies van de gemeente Enschede en de projectleider in Gronau zijn uitstekend. Rechtstreekse contacten van de projectleider in Gronau met medewerkers van de gemeente Enschede die de projecten daadwerkelijk uitvoeren, zijn er echter niet. Mogelijk is er volgens de projectleider in Gronau winst te boeken (in de zin dat bij de afrekening niet wordt gekort op het subsidiebedrag) als die contacten er wel zouden zijn, zodat de subsidievoorwaarden en de bijbehorende gevolgen, als daaraan niet wordt voldaan, vooraf indringend voor iedereen duidelijk zijn.

Hoewel de medewerkers van Bureau Subsidies van deze voorwaarden en gevolgen uiteraard wel goed op de hoogte zijn is het voor de projectleider INTERREG V-A onduidelijk waarom er toch administratieve fouten en omissies sluipen die de eindafrekening vaak negatief beïnvloeden. Zo stuurt het EUREGIO-projectbureau zelfs ongevraagd een maand voordat het project eindigt een attenderingsmail aan de gemeente Enschede waarin zij nogmaals wijst op de termijn van afrekening en de subsidievoorwaarden inzake de eindafrekening. Maar die hebben nog niet het gewenste effect gehad.

Betrokkenheid van de gemeenteraad

De Duitsland-agenda werd in 2016 door de raad vastgesteld en stond op 30 september 2019 voor actualisering op de raadsagenda. Daarin werd geen budget gevraagd aan de raad. Wel staat er in de brochure met Ambities voor samenwerking met Duitsland 2019-2027, die bij het raadsbesluit is gevoegd, dat de gemeentelijke middelen worden ingezet “als cofinanciering voor Euregionale, Provinciale, ministeriele (OC&W) en Europese subsidies, waardoor met een geringe gemeentelijke investering een aanzienlijk budget beschikbaar is.”

Bijlage 3: Totaaloverzicht aangevraagde, verleende en vastgestelde subsidies, de “subsidiemeter”

Bureau Subsidies										
SUBSIDIEMETER 2014-2019				STAND VAN ZAKEN PER 22-07-2019						
nr.	datum indiening	project	Subsidiënt	Regeling	gevraagde subsidie	status	datum toekenning	toegekende subsidie	datum verzoek tot of vaststelling	vastgestelde subsidie
1	12-sep-13	BDU UVP 2014-2015 soc. veiligheid stationsomgeving 2014	Regio Twente	BDU	80.000	vastgesteld	21-1-2014	40.000	25-3-2015	40.000
2	22-jan-14	HCAT-Internationaal Onderwijs	Regio Twente	Agenda van Twente	220.000	vastgesteld	22-1-2014	220.000	31-1-2018	220.000
3	16-okt-13	Twente Safety Campus, Gebiedsontw.luchth.	Regio Twente	Agenda van Twente	1.500.000	vastgesteld	22-1-2014	500.000	6-12-2017	500.000
4	29-nov-13	DV educatie 2014	Regio Twente	BDU	151.125	vastgesteld	27-1-2014	151.125	18-4-2016	150.479
5	29-nov-13	DV infrastructurele maatregelen 2014-2015	Regio Twente	BDU	810.625	vastgesteld	27-1-2014	810.625	2-12-2016	372.896
6	12-feb-14	preventie en kwetsbaarheid van ouderen	ZonMw		9.942	afgewezen	18-4-2014			
7	11-mrt-14	Station Drienerlo Fietsenstalling	Regio Twente	BDU	112.500	vastgesteld	6-5-2014	112.500	29-8-2018	112.500
8	3-feb-14	Cultuurhistorie Vliegveld Twenthe	Provincie Overijssel		67.000	vastgesteld	26-5-2014	67.000	4-4-2016	67.000
9	5-feb-14	Bommen en explosieven 2014	Ministerie van BZK		1.493.512	vastgesteld	28-5-2014	1.493.512	28-5-2014	1.493.512
10	8-apr-14	ESF Jongeren Offensief Twente 2014ESFN19	EU	ESF	2.502.066	vastgesteld	3-6-2014	2.502.066	31-5-2016	1.574.354
11	31-mrt-14	verduurzaming basisschool de Koning	Provincie Overijssel		136.587	afgewezen	18-7-2014			
12	31-okt-13	ESF Enschede werkgever op Kop 2013	EU	ESF	313.540	vastgesteld	13-8-2014	160.796	30-5-2016	150.690
13	17-jun-14	Jacobuskwartier	Provincie Overijssel		99.500	vastgesteld	28-8-2014	99.500	3-3-2017	70.057
14	27-mei-14	WMO Positionering wijkverpleegkundige in de integr. wijkaanpak	Provincie Overijssel		284.000	vastgesteld	29-8-2014	284.000	14-6-2017	284.000
15	27-mei-14	WMO Regionale transitietafel twente hervormingen langd. zorg	Provincie Overijssel		170.000	afgewezen	29-8-2014			
16	27-mei-14	WMO Twentse database	Provincie Overijssel		100.000	afgewezen	29-8-2014			
17	27-mei-14	WMO zoeken van diensten en voorzieningen in twente	Provincie Overijssel		210.000	afgewezen	9-9-2014			
18	11-jul-14	BDU UVP 2014-2015 (7 proj) proj 2+3 samengevoegd	Regio Twente		550.625	gehonoreerd	30-9-2014			
19	15-okt-14	Innovatiepad Drienerlo - UT	Provincie Overijssel		3.200.000	vastgesteld	31-10-2014	3.200.000	5-3-2018	3.136.401
20	27-okt-14	BDU DV educatie-communicatie 2015	Regio Twente		151.125	vastgesteld	8-12-2014	151.125	18-4-2016	132.653
21	11-sep-14	verduurzaming basisschool de Koning	Provincie Overijssel		75.000	afgewezen	11-12-2014			
22	26-nov-14	Programma aanpak uitbuiting Roma kinderen	Min. van Veiligheid en Justitie		70.000	vastgesteld	12-12-2014	70.000	30-11-2016	70.000
23	29-okt-14	BDU UVP 2014-2015 (3 proj)	Regio Twente		509.650	gehonoreerd	12-12-2014	509.650		505.096
24	16-jun-11	Noordelijke Ontsluiting Kennispark	Regio Twente	BDU	100.000	gehonoreerd	18-12-2014	100.000		
25	30-jun-14	ESF Jongeren Offensief Twente Pro-VSO 2014EUSF20110	EU	ESF	1.292.850	vastgesteld	19-12-2014	1.292.850	14-8-2018	1.292.850
26	19-dec-14	Groene Blauwe diensten	Provincie Overijssel		600.000	vastgesteld	26-1-2015	600.000	14-4-2016	600.000
27	28-jan-15	Tec4se Innovatie	Provincie Overijssel	via Thales	84.000	vastgesteld	28-1-2015	84.000	10-5-2018	81.424
28	15-aug-14	Empower	EU	European Commission(Horizon 2020)	372.843	gehonoreerd	1-2-2015	372.843		
29	30-okt-14	ESF Arbeidsmarkregio Twente 2014-2016	EU	ESF	3.016.650	vastgesteld	5-2-2015	3.016.650	26-10-2018	3.016.650
30	21-jan-15	Netwerk-Management Systeem (ens-hgl-alm)	Provincie Overijssel	ketenmob.	85.000	vastgesteld	6-2-2015	85.000	6-4-2016	85.000
31	24-nov-14	Het Eufraat terrein	Provincie Overijssel		101.500	vastgesteld	10-2-2015	101.500	18-10-2016	101.500
32	30-jan-15	Stationsomgeving Fietsenstalling Nrdz Enschede CS	Provincie Overijssel	ketenmob.	200.000	gehonoreerd	6-3-2015	200.000		
33	9-mrt-15	Noordelijke spoorzone Enschede	OANT	Ontwikkelagenda NT	300.000	verzoek tot vaststelling	30-3-2015	300.000	21-9-2018	
34	19-jan-15	Verbindingszone stadscampus binnenstad	OANT	Ontwikkelagenda NT	1.000.000	gehonoreerd	7-4-2015	1.000.000		
35	2-feb-15	Parkweg Enschede	EU	GO Programma EFRO (prio2)	250.000	vastgesteld	21-4-2015	250.000	8-12-2016	250.000

Bureau Subsidies										
SUBSIDIEMETER 2014-2019			STAND VAN ZAKEN PER 22-07-2019							
nr.	datum indiening	project	Subsidiënt	Regeling	gevraagde subsidie	status	datum toekenning	toegekende subsidie	datum verzoek tot vaststelling	vastgestelde subsidie
36	6-mei-15	Digitale Innovatie Arbeidsmarkt	Provincie Overijssel		118.000	vastgesteld	15-6-2015	118.000	4-11-2016	118.000
37	1-jun-15	WMO 2015 (3 proj.)	Provincie Overijssel		348.520	afgewezen	9-9-2015			
38	3-nov-14	ESF 2014EUSF2012053 Voorl. Fysieke bel. Uitv dienst	EU	ESF	8.374	ingetrokken	10-9-2015	8.374		
39	11-mei-15	Beter Benutten, Enschede stedelijk en stadsdeel west	Provincie Overijssel	Prov. deel	529.782	verzoek tot vaststelling	22-10-2015	529.782	12-7-2018	
40	11-mei-15	Beter Benutten, Enschede stedelijk en stadsdeel west	Provincie Overijssel	Rijksdeel	1.697.969	verzoek tot vaststelling	22-10-2015	1.697.969	12-7-2018	
41	11-jun-15	ESF 2014-2020 SITS DIA	EU	ESF	190.000	vastgesteld	11-11-2015	190.000	19-7-2018	126.955
42	10-sep-15	Bikedispenser station Drienerlo	Provincie Overijssel		56.250	vastgesteld	20-11-2015	56.250	4-4-2018	0
43	11-sep-15	Praktijkleren 2015	Rijksdienst voor Ondernemend Ned.		13.500	vastgesteld	7-12-2015	13.500	7-12-2015	13.500
44	6-nov-15	Boswinkel duurzaam ontwikkelen	Provincie Overijssel		15.000	vastgesteld	7-12-2015	15.000	7-12-2015	15.000
45	17-dec-15	Fietspad Zuid Esmarkerrondweg bewust verlicht	Regio Twente		15.460	vastgesteld	7-12-2015	15.460	20-4-2017	3.046
46	12-nov-15	Vitale Binnenstad Enschede	Provincie Overijssel		500.000	gehonoreerd	7-12-2015	500.000		
47	13-okt-15	Warmtenetten Twente	Provincie Overijssel		25.000	vastgesteld	9-12-2015	25.000	9-12-2015	25.000
48	15-dec-15	Euregiobedrijvenpark Enschede	Provincie Overijssel		40.000	vastgesteld	19-1-2016	40.000	23-4-2018	40.000
49	30-nov-15	Doorontwikkeling Internationale School Twente	OANT	Ontwikkelagenda NT	2.000.000	gehonoreerd	20-1-2016	2.000.000		
50	26-nov-15	BDU-DV 2016	Provincie Overijssel	BDU	1.135.165	vastgesteld	17-2-2016	589.474	25-7-2018	332.343
51	20-jan-16	F35 Enschede - Gronau - Ochtrup, kosten studie	EU	Interreg V A Deutchland-Nederland	25.000	vastgesteld	23-3-2016	25.000	13-9-2017	20.466
52	24-aug-15	Zoetwatervoorziening Hoge Zandgronden	Provincie Overijssel		555.246	gehonoreerd	14-4-2016	555.246		
53	18-jun-15	Duitsland werkt	Provincie Overijssel		145.000	afgewezen	19-4-2016			
54	16-feb-16	Passend naar werk	ZonMw		50.000	afgewezen	28-4-2016			
55	19-okt-15	ESF 2015EUSF201157 duurzame inzetbaarheid	EU	ESF	8.400	vastgesteld	11-5-2016	8.400	3-4-2017	8.400
56	5-apr-16	BDU-UV 2016 Stationsplein Zuid-Oost fietsenstalling	Provincie Overijssel	BDU	37.500	vastgesteld	17-5-2016	37.500	10-5-2017	37.500
57	5-apr-16	BDU-UV 2016 ontvlochten route Zuid-Centrum	Provincie Overijssel	BDU	111.375	vastgesteld	18-5-2016	111.375	16-4-2018	111.375
58	25-nov-13	Stadsbeek Duurzaam Ontwikkelen	Provincie Overijssel		15.000	ingetrokken	19-5-2016			
59	2-feb-16	Cultuurhistorie Vliegveld Twenthe, fase 2	Provincie Overijssel		100.000	vastgesteld	26-5-2016	100.000	12-11-2018	100.000
60	30-mrt-16	Opruimen drugsafval Slaghekkeweg	Provincie Overijssel		5.852	vastgesteld	7-6-2016	5.853	7-6-2016	5.853
61	5-apr-16	BDU-UV 2016 ontvlochten route stadsveld	Provincie Overijssel	BDU	137.500	vastgesteld	11-7-2016	137.500	17-4-2018	137.500
62	30-mrt-16	Social Impact Bond Working In Germany (SIBWIG)	EU	UIA	729.436	afgewezen	11-7-2016			
63	5-apr-16	BDU-UV 2016 doorstroming autoverkeer west	Provincie Overijssel	BDU	61.588	vastgesteld	15-7-2016	61.588	30-6-2017	61.588
64	10-nov-15	Ontsluiting Technology Base Twente	Provincie Overijssel	BDU	1.036.509	ingetrokken	19-7-2016	1.036.509		
65	5-apr-16	BDU-UV 2016 fietsverkeer bij 12 vri's	Provincie Overijssel	BDU	25.781	vastgesteld	22-7-2016	25.781	10-4-2018	23.454
66	12-apr-16	Station Kennispark Fietsenstalling	Provincie Overijssel		85.446	vastgesteld	1-8-2016	85.446	8-8-2018	63.607
67	14-mrt-16	Sanering Verkeerslawaaï Vanviksingel	Ministerie I&M		25.200	gehonoreerd	10-8-2016	25.200		
68	7-jul-16	ESF 16-17 Twentse Pro en VSO	EU	ESF	1.012.600	verzoek tot vaststelling	10-8-2016	1.012.600	7-8-2018	
69	1-jun-16	Aanpak loverboyproblematiek	Provincie Overijssel		291.490	gehonoreerd	16-8-2016	291.490		
70	7-jul-16	Havenbeheer doorontwikkeling	Provincie Overijssel		160.000	vastgesteld	31-8-2016	160.000	4-8-2017	160.000
71	17-jun-16	Energieklok Enschede Losser 2.1 gem Enschede	Provincie Overijssel		60.000	gehonoreerd	14-9-2016	60.000		
72	11-mrt-16	CATCH	EU	Interreg 5B NRS	270.335	afgewezen	28-9-2016			
73	20-jul-16	Biomassa Enschede	Provincie Overijssel		15.355	vastgesteld	21-10-2016	12.975	21-10-2016	12.975
74	19-jul-16	Duurzame scholen Overijssel	Provincie Overijssel		45.000	vastgesteld	10-11-2016	41.992	16-5-2019	16.878
75	10-nov-16	Kameleon	Min. van Veiligheid en Justitie		150.000	gehonoreerd	2-12-2016	150.000		
76	20-nov-16	EK Vrouwenvoetbal 2017	Provincie Overijssel		100.000	vastgesteld	8-12-2016	100.000	31-1-2018	100.000
77	21-nov-16	Noaber 053	Provincie Overijssel		75.000	vastgesteld	15-12-2016	74.000	12-1-2019	74.000
78	5-dec-16	weerbare provincie Overijssel	Provincie Overijssel		100.000	vastgesteld	15-12-2016	100.000	21-8-2018	100.000
79	13-okt-16	Vergroening Rembrandtlaan	Provincie Overijssel		50.000	vastgesteld	16-12-2016	50.000	21-2-2019	50.000
80	4-okt-16	Der sprong in die Nederlande	EU	Euregio	1.000	vastgesteld	4-1-2017	1.000	19-6-2017	880

Bureau Subsidies										
SUBSIDIEMETER 2014-2019				STAND VAN ZAKEN PER 22-07-2019						
nr.	datum indiening	project	Subsidiënt	Regeling	gevraagde subsidie	status	datum toekenning	toegekende subsidie	datum verzoek tot vaststelling	vastgestelde subsidie
81	17-nov-16	Cultuurmakelaar	Provincie Overijssel		55.000	gehonoreerd	13-1-2017	55.000		
82	15-nov-16	WAK 2017	Provincie Overijssel		5.000	vastgesteld	23-1-2017	5.000	23-1-2017	5.000
83	19-sep-16	NRO in de performance Factory	OANT	Ontwikkelagenda NT	2.500.000	gehonoreerd	23-1-2017	2.500.000		
84	26-okt-16	ESF-Werkgevers in zorg en welzijn aan de slag met DI	EU	ESF	261.987	verzoek tot vaststelling	8-2-2017	249.987	5-2-2019	
85	26-okt-16	ESF-werknemers zorg en welzijn aan de slag met DI	EU	ESF	260.013	verzoek tot vaststelling	8-2-2017	249.987	5-2-2019	
86	10-okt-16	Vaneker proeftuin waterbeheer	Provincie Overijssel		200.000	verzoek tot vaststelling	17-2-2017	200.000	28-6-2019	
87	1-feb-17	Een financieel gezonde toekomst	EU	Ministerie van SZW	335.500	afgewezen	21-3-2017			
88	23-jan-17	2017EUSF201226 Arbeidsmarktregio Twente 2017-19	EU	Ministerie van SZW	4.698.600	gehonoreerd	3-5-2017	4.698.600		
89	4-apr-17	Stadsbeweging Enschede	Provincie Overijssel		55.000	gehonoreerd	11-5-2017	50.000		
90	26-apr-17	DV - Educom 2017	Provincie Overijssel		149.513	vastgesteld	16-5-2017	149.513	20-4-2018	129.330
91	1-mei-17	Herinrichting Haaksbergerstraat (Singel-Broekweg)	Provincie Overijssel		250.000	gehonoreerd	16-5-2017	250.000		
92	26-apr-17	BDU -UVP 2017 Fietsverbinding F35 Euregioweg	Provincie Overijssel		937.500	gehonoreerd	18-5-2017	937.500		
93	26-apr-17	DV - Infra 2017	Provincie Overijssel		223.750	verzoek tot vaststelling	19-5-2017	223.750	6-6-2019	
94	14-mrt-17	Geothermie	Provincie Overijssel		12.475	vastgesteld	31-5-2017	12.475	31-5-2017	12.475
95	9-feb-17	Explosievenregeling 2017	Ministerie BZK		86.379	vastgesteld	31-5-2017	86.379	31-5-2017	86.379
96	31-jan-17	CATCH	EU	Interreg 5B NRS	271.895	gehonoreerd	8-6-2017	271.895		
97	24-mei-17	Ken je bure(n)uitwisseling	EU	Euregio	9.045	vastgesteld	26-6-2017	9.045	6-12-2018	9.045
98	3-apr-17	Bedrijfsnetwerk en economische ontw. in de Euregio	EU	Euregio	20.600	vastgesteld	26-6-2017	20.600	12-6-2019	20.000
99	3-apr-17	Cultuur aan de basis Enschede 2017-2020	Provincie Overijssel		157.308	gehonoreerd	7-7-2017	157.308		
100	30-mei-17	Doorzetters met dromen 2017-2018	Provincie Overijssel		50.000	vastgesteld	24-7-2017	50.000	13-5-2019	50.000
101	22-jun-17	ESF 2017 VSOPRO	EU	ESF	1.012.600	verzoek tot vaststelling	17-8-2017	1.012.600	18-10-2018	
102	1-aug-17	STAR -T: Provincie	Provincie Overijssel		35.000	vastgesteld	4-9-2017	35.000	29-3-2019	35.000
103	26-apr-17	Roma aan zet	Ministerie van VWS		183.700	afgewezen	12-10-2017			
104	3-okt-17	Stadsdialoog Vuurwerk 2017-2018 Enschede	Provincie Overijssel		25.000	vastgesteld	20-10-2017	25.000	8-5-2018	25.000
105	7-nov-17	Ipad voor laaggeletterden	Provincie Overijssel		8.000	vastgesteld	23-11-2017	8.000	23-11-2017	8.000
106	14-sep-17	Twentse EnergieStrategie	Provincie Overijssel		56.425	vastgesteld	28-11-2017	56.425	23-7-2018	56.425
107	24-jul-17	Die Tolle Woche - Ondernemersavond	EU	Euregio	8.402	vastgesteld	4-12-2017	8.403	17-9-2018	5.350
108	24-jul-17	Die Tolle Woche - Grensoverschrijdende Arbeidsmarkt	EU	Euregio	8.960	vastgesteld	4-12-2017	8.960	17-9-2018	3.301
109	24-jul-17	Die Tolle Woche - Grensoverschrijdende Onderwijs	EU	Euregio	17.500	vastgesteld	4-12-2017	17.500	17-9-2018	7.603
110	1-dec-17	Bibliotheek van de toekomst Enschede	Provincie Overijssel		9.500	vastgesteld	11-12-2017	9.500	11-12-2018	9.500
111	28-sep-17	Stagiefonds zorg 2016-2017	Ministerie van VWS		4.500	vastgesteld	14-12-2017	3.098	14-12-2017	3.098
112	12-dec-17	Bushaltes Boekelo - Usselo	Provincie Overijssel		26.200	vastgesteld	20-12-2017	24.700	20-12-2017	24.700
113	13-dec-17	BB2 Enschede Oost	Provincie Overijssel	Rijksdeel	321.275	vastgesteld	20-12-2017	321.275	16-1-2019	321.275
114	23-nov-17	WAK 2018	Provincie Overijssel		5.000	vastgesteld	16-1-2018	5.000	10-6-2018	5.000
115	25-jan-18	Drone Event	Provincie Overijssel		5.000	vastgesteld	17-1-2018	5.000	17-1-2018	5.000
116	20-dec-17	De Challenge	Provincie Overijssel		3.000	afgewezen	8-2-2018			
117	19-feb-18	ELENA - samenwerkingsovereenkomst	EU	EUROPEAN INVESTMENT BANK	680.000	gehonoreerd	19-2-2018	680.000		
118	17-jan-18	Enschede Lab	Stimuleringsfonds creatieve ind.		25.000	afgewezen	27-2-2018			
119	20-dec-17	Informatiegestuurde samenwerking tegen ondermijning	Min. van Veiligheid en Justitie		35.697	verzoek tot vaststelling	7-3-2018	35.697	12-2-2019	
120	18-jan-18	Ken je bure(n)deel II 2018	EU	Euregio - Interreg V-A	11.947	vastgesteld	26-3-2018	11.947	12-6-2019	11.302
121	13-apr-18	kick-off grensoverschrijdende cult samenw Ens-Munst	EU	Euregio - Interreg V-A	1.000	vastgesteld	18-4-2018	1.000	19-7-2018	1.000
122	3-okt-17	STAR -T ESF SITS - 2017EUSF201629	EU	ESF	75.300	verzoek tot vaststelling	2-5-2018	75.300	10-5-2019	
123	25-jan-18	Sanering verkeerslawaaï Hengelosestraat	Ministerie I&M		74.550	gehonoreerd	16-5-2018	69.000		
124	26-apr-18	Zuidelijke invalswegen: verbeteren doorstroming	Provincie Overijssel	DUV&V	750.000	gehonoreerd	17-5-2018	750.000		
125	26-apr-18	N18-afwaardering oude tracé	Provincie Overijssel	DUV&V	456.790	gehonoreerd	23-5-2018	456.790		

Bureau Subsidies										
SUBSIDIEMETER 2014-2019				STAND VAN ZAKEN PER 22-07-2019						
nr.	datum indiening	project	Subsidiënt	Regeling	gevraagde subsidie	status	datum toekenning	toegekende subsidie	datum verzoek tot of vaststelling	vastgestelde subsidie
126	26-apr-18	Verbetering doorstroming bij VR's	Provincie Overijssel	DUV&V	75.000	gehonoreerd	31-5-2018	75.000		
127	26-apr-18	F35 tracé Tubantiasingel - station CS	Provincie Overijssel	DUV&V	4.407.000	gehonoreerd	11-6-2018	4.407.000		
128	23-apr-18	Die Tolle Woche 2018 - Onderwijs	EU	Euregio - Interreg V-A	21.025	vastgesteld	2-7-2018	21.025	12-6-2019	8.222
129	26-apr-18	Gedragscampagnes Fiets	Provincie Overijssel	DUV&V	75.000	verzoek tot vaststelling	23-7-2018	75.000	24-6-2019	
130	24-aug-17	Havenbeheer doorontwikkeling 2017	Provincie Overijssel		120.000	vastgesteld	23-7-2018	120.000	23-11-2018	120.000
131	26-apr-18	F35 Raiffeisenstraat (fietsweginweg en VOC kruispunt)	Provincie Overijssel	DUV&V	1.121.025	gehonoreerd	23-7-2018	1.121.025		
132	30-apr-18	DV 2018 Gedrageducatie	Provincie Overijssel	DUV&V	150.375	gehonoreerd	1-8-2018	150.375		
133	30-apr-18	DV 2018 Infrastructuurelementenregelen	Provincie Overijssel	DUV&V	227.175	gehonoreerd	1-8-2018	227.175		
134	9-aug-18	Die Tolle Woche 2018 - Grenswerk JOB & STUDY	EU	Euregio - Interreg V-A	5.000	vastgesteld	21-8-2018	5.000	13-3-2019	1.369
135	14-mei-18	VUTURA (drone testing)	EU	CEF - Sesar	13.257	gehonoreerd	21-8-2018	13.257		
136	25-jun-18	ESF-DIBI-2018EUSF201137	EU	ESF	12.500	gehonoreerd	25-9-2018	12.500		
137	30-apr-18	Improving cross-border employment services	EU	EU - AEBR (B.Solutione)	20.000	afgewezen	1-10-2018			
138	25-jul-18	CodeGorilla	Provincie Overijssel		68.750	gehonoreerd	2-10-2018	64.642		
139	30-jun-18	Twekkelveld van gas los 2025	Ministerie BZK		4.250.000	afgewezen	2-10-2018			
140	20-sep-18	Die Tolle Woche 2018 - Leren aan de grens	EU	Euregio - Interreg V-A	5.000	vastgesteld	11-10-2018	5.000	13-3-2019	2.777
141	30-aug-18	Stadsbeek Enschede	Provincie Overijssel		50.000	afgewezen	12-10-2018			
142	24-sep-18	Leren aan de grens (Conferentie DTW 2018)	Provincie Overijssel		6.412	vastgesteld	15-10-2018	6.412	15-10-2018	6.412
143	26-jul-18	Werken in de logistiek voorbereidingstraject	Provincie Overijssel		148.500	gehonoreerd	22-10-2018	148.500		
144	21-sep-18	Langjarig beheer Enschede, Het Wageler	Provincie Overijssel		35.600	gehonoreerd	23-11-2018	35.600		
145	31-okt-18	Groene Linie Oldenzaalsestraat	Provincie Overijssel		30.000	gehonoreerd	10-12-2018	30.000		
146	15-okt-18	Klooiën met Duits Nederland	Provincie Overijssel		10.000	vastgesteld	14-12-2018	10.000	14-12-2018	10.000
147	8-okt-18	Twekkelveld, gebiedsgerichte aanpak energietransitie	Provincie Overijssel		100.000	gehonoreerd	18-12-2018	100.000		
148	26-sep-18	Stagelonds Zorg 2017-2018	Ministerie van VWS		687	vastgesteld	2-1-2019	687	2-1-2019	687
149	30-nov-18	WAK Enschede 2019	Provincie Overijssel		5.000	vastgesteld	12-1-2019	5.000	19-1-2019	5.000
150	7-nov-18	WiFi4EU	EU	CEF - Telecom	15.000	gehonoreerd	28-1-2019	15.000		
151	3-dec-18	Cultuurmakelaar Oldenzaal-Enschede 2019-2021	Provincie Overijssel		55.000	gehonoreerd	8-2-2019	55.000		
152	5-okt-18	Twents Fonds voor vakmanschap	Ministerie SZW	Agenda van Twente	1.000.000	gehonoreerd	27-2-2019	500.000		
153	22-nov-18	Klooiën met Duits Nederland	EU	Euregio - Interreg V-A	19.200	gehonoreerd	26-3-2019	19.200		
154	26-okt-18	SW bedrijven en duurzame inzetbaarheid	Ministerie SZW		500.000	gehonoreerd	28-3-2019	500.000		
155	19-okt-18	Twents Fonds voor vakmanschap	Provincie Overijssel		1.000.000	gehonoreerd	29-3-2019	500.000		
156	26-okt-18	Twents Fonds voor vakmanschap 2018EUSF2011743	Ministerie SZW		500.000	gehonoreerd	4-4-2019	253.680		
157	15-mrt-19	Groene Linie Oldenzaalsestraat	Ministerie Infrastr. en Waterst.		2.000.000	afgewezen	24-4-2019			
158	20-mrt-19	Bommenregeling 2019	Ministerie BZK		68.728	vastgesteld	31-5-2019	68.728	31-5-2019	68.728
159	1-mei-19	Gedragscampagnes Fiets 2019	Provincie Overijssel	DUV&V	75.000	gehonoreerd	3-6-2019	75.000		
160	1-mei-19	DV 2019 Gedrageducatie	Provincie Overijssel	DUV&V	169.005	gehonoreerd	3-6-2019	169.005		
161	1-mei-19	DV 2019 Infrastructuurelementenregelen	Provincie Overijssel	DUV&V	339.356	gehonoreerd	3-6-2019	339.356		
162	21-mei-19	Circulair inkopen hulpmiddelen WMO	Ministerie van I&W	Advies bij klimaatneutraal en circulair	10.000	gehonoreerd	6-6-2019	10.000		
163	1-mei-19	Kop Boulevard Ripperdastraat - Haaksbergerstraat	Provincie Overijssel	DUV&V	750.000	gehonoreerd	26-6-2019	750.000		
164	30-apr-19	F35 Oosterstraat	Provincie Overijssel	DUV&V	1.044.400	gehonoreerd	4-7-2019	1.044.400		
165	30-apr-19	Fietspad Noord Esmarkerrondweg	Provincie Overijssel	DUV&V	54.750	gehonoreerd	4-7-2019	54.750		
166	12-feb-19	Intergrale Kerkenvisie Enschede	Ministerie OCW	Decentralisatie-uitkering kerkenvisie	75.000	gehonoreerd	11-7-2019	75.000		
167	22-jun-19	AERIAL UPTAKE	EU	Interreg Europe	345.650	in behandeling				
168	31-jan-19	Kennispark Uitvoering gebiedsstrategie	Provincie Overijssel	Algemene subsidie verordening	375.000	in behandeling				
169	25-mrt-19	LOGISCH	EU	Erasmus +	144.240	in behandeling				
170	30-apr-19	Verbetering doorstroming I-VR's	Provincie Overijssel	DUV&V	50.000	in behandeling				

Bureau Subsidies										
SUBSIDIEMETER 2014-2019			STAND VAN ZAKEN PER 22-07-2019							
nr.	datum indiening	project	Subsident	Regeling	gevraagde subsidie	status	datum toekenning	toegekende subsidie	datum verzoek tot of vaststelling	vastgestelde subsidie
171	21-mei-19	Die Tolle Woche 2019 - Feierzeit en go with a local	Ministerie BZK		22.500	in behandeling				
172	20-jun-19	Enschede viert 75 jaar vrijheid	Provincie Overijssel	Lokale initiatieven herdenking en vi	5.000	in behandeling				
173	20-jun-19	Enschede viert 75 jaar vrijheid	Vfonds		5.000	in behandeling				
174	28-mei-19	SPUK aanvraag gemeente Enschede 2019	Ministerie VWS	SPUK	1.788.940	in behandeling				
175	31-aug-18	Twents Fonds voor vakmanschap	Ministerie van Landbouw	Regiodeal	3.800.000	in behandeling				
176	21-jun-19	Energievisie Enschede	Provincie Overijssel	Uitvoering programma nieuwe ener	100.000	in behandeling				
177	24-jun-19	Proeftuin Maakplaatsen-Generators	Provincie Overijssel	Algemene subsidie verordening	30.000	in behandeling				
178	27-jun-19	Opruiming drugsafval Hoge Boekelerweg	Provincie Overijssel		5.938	in behandeling				
					€ 72.083.196			€ 53.249.344,04		

Verklaring kolom "Status"

vastgesteld	brief van subsidient dat verantwoording akkoord is	}	
verzoek tot vaststelling	wij hebben het verzoek tot vaststelling ingediend		
gehonoreerd	brief subsidient dat de subsidie is toegekend		De zes verschillende statussen
ingetrokken			
afgewezen			
in behandeling	aanvraag subsidie ligt ter controle bij subsidient		